

KUNSZIGETI
TÜNDÉRVÁR ÓVODA
MÓDOSÍTOTT
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Felülvizsgált, módosított, egységes szerkezetbe foglalt program

BEMUTATKOZÁS

Az óvoda jellemző adatai:

Címe: Tündérvár Óvoda
OM030391
Kunsziget, József Attila utca 2/a
Telefon: 06-96-495-143
email:tundervar@kunsziget.hu

Az óvoda fenntartója: Kunsziget Község Önkormányzata
Kunsziget, József Attila u.2.

Az óvoda alapító okiratának száma:139/2014.(V.29)
Az óvoda alapító okiratának kelte : 2014.július 8.
Alapító okirat hatályba lépése : 2014.szeptember 01.

Engedélyező szerv neve: Kunsziget Község Önkormányzatának
Képviselőtestülete

A program benyújtója: Tündérvár Óvoda Kunsziget

A program hatályba lépése: 2014.szeptember 01.

Az óvoda vezetője: Farkas Ferencné

Tartalomjegyzék

Bemutakozás	2
1. Óvodánk rövid története	5
2. Óvoda szerkezetének bemutatása	7
2.1 Napirend	8
3. Programunk alappillére, célfejezete	11
3.1. Óvoda feladatai a személyiségfejlesztés területén	10
3.2. Óvodai nevelés cél és feladatrendszere	13
4. Óvodai nevelés rendszere	15
4.2. Általános nevelési feladatok	16
5. A nevelés kerete	17
5.1. Az egészséges életmód alakítása	19
5.2. Az érzelmi, szociális nevelés és társas kapcsolatok	20
6. Programunk tevékenységi formái, a játék	21
7. Programunk tevékenységformái	22
Játék szerepe a pedagógiai programban	23
7.. Munka jellegű tevékenységek	24
7.1. Játék, játékba integrált tanulás	25
Szervezett tanulás formái	27
Fejlesztés tartalma, a játékba integrált tanulási tevékenységek	27
7.2. Vers, mese, dramatikus játék	28
7.3. Ének, énekes játékok, zenehallgatás	30
7.4. Rajzolás, mintázás, kézimunka	32
7.5. Testnevelés, a mozgás, mozgásos játékok	35
7.6. A környezet tevékeny megszerettetése	38
8. Óvodánk kapcsolatrendszere	41
8.1. Az óvoda és a család	42
8.2. Óvoda és az iskola	43
9. Az óvoda egyéb kapcsolatai:	44
10. Az ellenőrzés és értékelés rendszere	45
11. Óvodába és iskolába lépés feltételei	46
12. Integrált óvodai nevelés pedagógiai programja	47
Gyógy és fejlesztőpedagógiai terápiás foglalkozások	48
Óvoda terápiás munka fajtái	49
Mozgás, komplex képességfejlesztés	50
Gondolkodás, magatartászavarok, (hiperaktivitás, figyelemzavar)	55
13. Fejlesztőprogram autizmussal élő gyermekeknek	56
A szociális fejlesztést segítő programok	64
A kommunikációs készségek fejlesztése	65

A játék szerepe a fejlesztésben	67
A külső világ tevékeny megismerése	69
14. Mozgáskorlátozott gyerekek általános fejlesztő programja	73
egészséges életmódra nevelés	74
mozgásigény kielégítése	75
Egészségvédelem, edzés, érzelmi nevelés és szocializáció	76
Értelmi nevelés, fejlesztés	77
A tevékenységek formái	77
A játék	78
Munka jellegű tevékenységek	79
A fejlesztés területei	80
Vers, mese Ének, zene, énekes játék	80
Rajzolás, mintázás, kézi munka	81
Mozgás	82
A külső világ tevékeny megismerése	83
15. „Korai fejlesztés” megindítása az Apró lépések című programmal (főleg értelmi és beszéd fogyatékos) gyermekek számára	85
16. Beszéd fogyatékosok fejlesztő programja	87
17. A számolástanulás előkészítése (diszkalkulia prevenció)	90
18. Logopédiai egyéni fejlesztés	91
logopédia	92
19. Gyermekevédelmi program	93
Hátrányos helyzetű gyermekek integrált óvodai nevelése	93
A szociális hátrányok lehetséges okai, feladataink	94
20. A program bevalásának értékelése	95
várható eredmények az óvodáskor végén	96
a mérések, elemzések, értékelések	96
A gyermekek fejlődésének, értékelésének rendszere	97
21. A program megvalósításához szükséges eszközök jegyzéke	98
22. Legitimációs záradék	99
Jegyzőkönyv	

Óvodánk rövid története

Falunk, Kunsziget község ősidők óta lakott település, melynek 1200 lakosa van. Győrtől 20 km-es távolságban fekszik, földrajzilag a Kisalföldhöz, néprajzilag a Szigetközhez tartozó tájegység. Határa tájvédelmi körzet, a Fertő-Hansági Nemzeti Park része. Zárt település, a valamikori szigetvilág az itt élő embereket egymás segítségére, az egymással való törődésre készítette. Állattenyésztésből és növénytermelésből élő település, ahol a hagyományok kialakulásának alapja az egyszerű paraszti munka. A hit és a mondavilág különböző ünnepkörökhöz kapcsolódó hagyományokat tartott ébren. A község 1442-ből származó alapító okirata az első írásos emlék, melyet az eisenstadti levéltárban őriznek. Ez idő alatt élte a falu fénykorát, Héderváry birtokként. Neve feltehetően ez időből származik, korábban „Ziget” – Eöttevény-Ziget, majd Kunsziget elnevezést találunk. Kuen Héderváry Lőrinc földbirtokossága alatt vette fel e nevet, aki kun telepeseket költöztetett az Alföldről e vidékre. A terület mocsaras, sziget volta jó lehetőséget adott a megbúváásra a török és tatár támadás idején. Mai régészeti maradványai a római korból itt húzódó „limes”, valamint az örtorony. Dr. Timaffy László néprajzkutató által gyűjtött szigetközi mondák között szerepel a Tündérvár meséje, mely erről az örtorony romról szól. Óvodánk fennállásának 20. évfordulóján e mondára utalva vette fel új nevét: Tündérvár Óvoda Kunsziget. A mezőgazdasági munka elvégzése szükségessé tette a generációk együttélését. A családokban született gyermekek felügyelete így biztosított volt, nagyrészt a nagyszülők által. A mezőgazdaság gépesítése, a közeli Győr város kínálta munkalehetőség felszabadította a munkaerő egy részét a mezőgazdasági munka alól. A több generációs családok különélése következett, az anyagi jólét és a fiatalok önállósodási szándéka miatt. Ekkor vált szükségessé az óvoda, mint

gyermekintézmény. Előtte csak időszakos nyári óvoda volt, amelynek szükségességét a mezőgazdasági munkavégzés indokolta.

A körzetesítés, a közös községi tanácsok nem tették lehetővé, hogy falunkban kialakításra kerüljön az óvoda. 1977-ben a szülők igénye alapján a helyi általános iskolában került kialakításra intézményünk. A falu lakói hozzákezdték, hogy társadalmi munkával kialakítsák a település óvodáját. Ekkor 17 kisgyermek járt a szomszéd falu óvodájába, Ötvenyire. 1978. ápr. 17-én birtokba vehették a gyermekek az óvodát és falunkban kezdetét vehette a folyamatos óvodai nevelés. A gyermekek létszáma ugrásszerűen nőtt, május végén már 26 fő. 1978. szeptemberi jelentkezők száma elérte az 50 főt. Ekkor került sor a második óvodai csoport beindítására. A tárgyi feltételek hiányában a falu lakosságának összefogása segítette ezt. A játékok az otthonról hozott és az ajándékba kapott eszközök voltak. A személyi feltételek adottak voltak, de három óvónő közül az egyik képesítés nélküli volt. A falu, a szülők összefogása tette és teszi ma is szebbé, tartalmasabbá óvodánkat. A feltételek folyamatosan javultak, és Kunsziget település dinamikus fejlődésének eredményeképpen ma elmondhatjuk, hogy kinőttük az óvodát. Két óvodai csoporttal működött intézményünk, kis-középső és nagy-középső korcsoportos elosztással

Négy óvodapedagógus, két óvodai dajka és egy konyhai kisegítő dolgozott az intézményben.

2013-ban Kunsziget Község Önkormányzata a NYDOP program keretében sikeresen pályázott „Új három foglalkoztató Tündérvár Óvoda és 100adagos főzőkonyha „címmel óvoda építésére. Az új óvoda építése fontos mérföldkő az intézmény életében, hisz a teljes akadálymentes épület együttesben minden óvodáskorú gyermek számára adott a tárgyi és személyi feltétel a - esélyegyenlőség jegyében- az óvodai nevelésre. Örvendetes számunkra, hogy a szülők bizalommal íratják gyermekeiket óvodánkba és mi legjobb tudásunk szerint neveljük a ránk bízott gyermekeket. Fontosnak tartjuk, hogy sokoldalúan fejlett, kiegyensúlyozott boldog gyermekek kerüljenek ki óvodánkból .

AZ ÓVODA SZERKEZETÉNEK BEMUTATÁSA

Fenntartó: Kunsziget Község Önkormányzata

Az óvoda jogilag önálló, gazdaságilag a Dunaszegi Közös Önkormányzati Hivatalhoz tartozik.

Az óvoda nevelési rendszeréből adódó tevékenységeket a következő óvodaszerkezetben valósítjuk meg:

Férőhelyek száma: 75 fő

Csoportok száma: 3

A csoportban azonos életkorú gyermekek vannak. Így működik egy kiscsoport, középső és egy nagy csoport. A gyermekek elosztásánál figyelembe vesszük a tankötelezettségi előírásokat. A nagy csoportba azok a gyermekek kerülnek, akik a törvényi előírásoknak megfelelően a következő tanévben tankötelesekké válnak. Óvodánkban folyó nevelő munka színvonalát a személyi és tárgyi feltételek határozzák meg.

Óvodapedagógusok száma: 6 fő

Szakmailag képzett, jól informált, szeretetteljes, barátságos óvónőkből áll a tantestület. Szakmailag mindig készek a megújulásra. Az óvónői párok érdeklődési körüknek, mentalitásuknak megfelelően kerülnek egy csoportba. Óvónők és dajkák jól együttműködnek a gyermekek érdekében.

Óvodai dajkák száma: 3 fő

Iskolai végzettségük a törvényi előírásnak megfelelő, dajkai szakképzettséggel rendelkeznek. Ketten évek óta intézményünk dolgozói, elmondhatjuk, hogy óvodánkban a dajkák partnerei az óvónőknek a nevelésben.

A gyermekekkel foglalkozó óvodapedagógusok, dajkák képzettsége, hivatástudata meghatározza az óvodában folyó munkát. Ezért a kollektívánk feladata saját önképzésének legmagasabb szintű megvalósítása.

Ennek módja:

- szakmai tanfolyamokon való részvétel
- környező községek óvodai munkaközösségében való részvétel
- önképzés biztosítása szakmai anyaggal
- alkalmazotti és nevelési értekezletek
- folyamatos kapcsolattartás a szakszolgálatokkal
- új pedagógiai módszerek, irányzatok iránti nyitottság

A helyi pedagógiai programban kiemelt területeknek (környezet megismerés, hagyományörzés, testi nevelés) megfelelően magas szintű szakmai tájékozottság biztosítása.

Tárgyi feltételrendszert a helyi pedagógiai rendszer jellemzői határozzák meg. Olyannak kell lennie, hogy minden irányban biztosítsa a gyermekek fejlődését.

Az óvoda típusa: napköziotthonos ellátást biztosító

Az óvodában az étkezést főzőkonyha biztosítja, ahol a tízórai, ebéd és az uzsonna készül. Az óvoda által a gyermekek ellátása érdekében biztosított szolgáltatások:

A gyermekek étkezésének módjai:

- tízórait fogyaszt a gyermek és 11,30-kor hazamegy
- teljes ellátás (napi háromszori étkezést vesz igénybe) és esetenként ebéd után hazamegy
- teljes napi ellátást igényel és délután megy haza

Az ellátás igénybe vételét a szülő határozza meg. A kért ellátás egy tanévre vonatkozik. Az óvodai életet úgy kell megszervezni, hogy a szülő bármikor elvihesse a gyermeket (előzetes megbeszélés alapján) ugyanakkor a gyermek

számára személyiségének fejlődéséhez szükséges összes tevékenységben való részvétele biztosítva legyen az óvodai nevelés rendszerében.

A napirend: óvodánkban igazodik a gyermeki tevékenységhez, melyben legtöbb időt a játék kap. Hozzájárul a gyermekek egészséges fejlődésének biztosításához a biológiai és pszichológiai feltételek megteremtéséhez. Koordinálásával megteremti a lehetőséget a három csoport között a közös tevékenységek végzésére.

Otthonos életkörülmények, barátságos légkör kialakítása:

Derűs légkör azonos a gyermek biztonságérzetével. Ez megalapozza az érzelmi kötődést az óvónővel, elősegíti a társas kapcsolatok kialakulását. Óvodánk helyiségei díszítésükkel biztosítják az otthonos, barátságos légkört.

NAPIREND

Időtartam:	tevékenység:
6.30 - 9.00	játék a csoportszobában (lehetőség szerint a szabadban) rajzolás, mintázás, kézimunka részképességek fejlesztése egyéni szükséglet alapján környezetben szerzett tapasztalatok, élmények rendszerezése ének-zenei készségek fejlesztése testápolási teendők mindennapos testnevelés vers, mese, dramatikus játék
9.00	tízórai
9.30 – 11.30	játék a szabadban (időjárás függvényében) - séta - énekes, mozgásos játékok az udvaron - játék a csoportban
11.30 – 12.00	ebéd testápolási teendők
12.30 – 14.30	pihenés, alvás mesével
14.30 – 15.00	testápolási teendők mindennapos testnevelés uzsonna
15.00 – 16.30	játék a csoportszobában, szabadban szabadon választható tevékenységek

A PROGRAM CÉLFEJEZETE

Helyi programunk sajátosságaként kiemelném a környezet megismerésére való nevelést, mely magában foglalja a természet szeretetére való nevelést, valamint annak védelmét. Ezt elsődlegesen fontosnak és meghatározónak érzem, hiszen a környező világ léte nélkül nincs emberi lét. Magunkénak valljuk Dr. Szentgyörgyi Albert gondolatát:

„A természet hatalmas, az ember parányi
ezért aztán az ember léte attól függ,
milyen kapcsolatot tud teremteni a természettel...”

A természet megismerése adja az első alkalmat a kisgyermeknek a megszólalásra. Itt kapcsolnám össze az anyanyelvi neveléssel a hagyományokat őrző népi mondóka, dal, mesevilág, valamint az ünnepkörökhöz, évszakokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó hagyományokat. A fenti sajátosságok kiemelése azonban nem lehetséges a testi fejlettség, értelmi nevelés nélkül. Az értelem alapja az összes készség megfelelő szintű alakítása, melynek során a gyermekek személyiségjegyei kialakulnak. Elsődleges és meghatározó szerepe ebben a családnak van. Az óvoda egyrészt folytatja a család nevelő munkáját, másrészt új módon kiegészíti azt. A gyermekek óvodába lépése pillanatától kezdve a családdal együtt felelős azért, hogy személyiségük megfeleljen a társadalmunk követelményeinek és megalapozzák az iskolai nevelést. A gyermeknek olyan nevelést kell kapnia, mely növeli általános műveltségét és lehetővé teszi, hogy egyenlő eséllyel fejleszthesse képességeit, erkölcsi és társadalmi felelősségérzetét, hogy a társadalom hasznos tagjává válhasson.

A gyermeknek legyen mindig lehetősége, hogy játszhasson, szórakozhasson, ezek a tevékenységek megfeleljenek a nevelés által kitűzött céloknak. A sokoldalú nevelő munkának át kell fognia a gyermeki személyiség egészét és az érzelmi biztonság burokszerében biztosítani kell mind a testi, mind az értelmi, mind a közösségi, érzelmi fejlődést. Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye.

Az óvoda funkciói:

- óvó-védő
- szociális
- nevelő és személyiségfejlesztő

Az óvodai nevelés célja:

Az óvodás korú gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése. Érzelmek kibontakoztatása az életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételével. A sokoldalú képesség fejlesztéssel a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődésének biztosítása, elősegítése.

AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS TERÉN

A nevelési célok megvalósítása érdekében az óvodai nevelő munkában az alábbi feladatokat kell megvalósítanunk:

Testi fejlődés biztosítására az óvodai nevelés segítse elő, hogy a gyermekek egészségesek, edzettek, alkalmazkodóképesek legyenek mozgásuk váljék összerendezetté, harmonikussá sajátítsák el a megfelelő egészségügyi szokásokat ismerjék fel a legalapvetőbb testi szükségleteiket szívesen tartózkodjanak a szabadban egészséges életmód, egészségmegőrzés szokásainak kialakítása megfelelő szakemberek bevonásával speciális, prevenciós feladatok ellátása

Mentális-érzelmi fejlődés terén a gyermekeket

már óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék óvoda-gyermek, gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek kapcsolatot pozitív érzelmi töltés jellemezze érzékszerveik útján (látás, hallás, tapintás) az őket körülvevő valóságot tapasztalati úton megismerni, az így szerzett ismereteket az óvónő irányításával észrevenni

kialakult észlelési képességeit: látás, hallás, tapintás területén, valamint a finommotoros képességek : szem, kéz, mozgás koordináció területén összerendezetten használni

egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazására tapasztalat útján szerzett ismeretek emlékezetben tartására

ismereteik alapján életkoruknak, egyéni fejlettségüknek megfelelő feladatok irányított, majd önálló megoldására

gondolataik, érzéseik kifejezésére

Érdeklődéssel, aktívan törődjenek környezetük megismerésével.

Közösségi, szociális fejlődésük eredményeképpen az óvodai nevelés:

- tegye vonzóvá az óvodai közösséget
- segítse elő, hogy kialakuljanak a derűs, nyugodt, tevékeny óvodai élethez szükséges szokások
- járuljon hozzá az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képesség igényeinek kialakításához (barátkozás, figyelmesség, segítőkészség...)
- alapozza meg a feladattudatot, feladattartást, az önállóság és a szociálisan elfogadható önértékelés képességét
- szeretet és kötődés képességének fejlesztése
- érzelmi zavarok kezelése
- a különböző szociális háttérű családokból érkező gyermekek szintre emelése
- a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak és pozitív akaratának megerősítése

A három területen felsorolt feladatok megvalósítása biztosítja, hogy az óvodáskor végére minden testileg, lelkileg, szellemileg ép gyermek személyisége harmonikusan fejlődik, elérve az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szintet.

AZ ÓVODAI NEVELÉS RENDSZER CÉL ÉS FELADAT

AZ ÓVODAI NEVELÉS RENDSZERE

Az óvodai nevelés feladatai szerteágazó, egymásra épülő és egymással összefüggő, komplex módon érvényesülő tevékenységek, melyek átszövik az óvodai nevelés teljes rendszerét. Az óvodai nevelés rendszerében megvalósuló feladatok biztosítják az óvodai nevelés céljának kiteljesedését.

Az óvodai nevelés cél- és feladatrendszerét alkotó főbb területei

A nevelés alapvető keretei:

- gondozás
- egészséges életmódra nevelés
- egyéni bánásmód érvényesülése
- közösségi nevelés

A gyermektevékenység formái:

- játék
- munka
- tanulás

Közülük elsődleges és alapvető a játék, mely áthatja az összes egyéb tevékenységet, elsődleges és meghatározó az óvodai élet során. A kisgyermekkor legfontosabb, legfejleszthetőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

A fejlesztés tartalmi eszközei:

Elsődlegesen meghatározónak tartjuk a környezet megismerésére való nevelést. E nevelési terület határozza meg az összes többi területet, e nélkül nincs lehetőség egyéb nevelési területek megvalósítására.

Fontos, kiemelkedő területe az anyanyelvi nevelés, mely a beszéddel, kommunikációval, mintegy közvetítőként segíti az (irodalmi, zenei, vizuális) esztétikai nevelést, a testi nevelést, a matematikai tapasztalatszerzést. A felsorolt nevelési területek megvalósítási formái a korábban felsorolt játék, munka és tanulás.

Kapcsolatok más nevelési színterekkel:

Legfontosabb a család, szorosan kapcsolódik hozzá az óvoda, az iskola, a közművelődési intézmények, valamint a nevelési tanácsadók. Az óvoda a gyermek fejlesztése útján hat a családra. A nevelési célok, feladatok közvetítésével kezdeményezi, segíti az óvodai és a családi nevelés összehangolását, mely nélkülözhetetlen alapja és feltétele a gyermek érzelmi és kiegyensúlyozott óvodai közérzetének. A nevelés színtereinek közös, egymásra épülő tevékenysége biztosíthatja csak a nevelési területek hatékony megoldását, mely alapja a kisgyermek harmonikus fejlődésének.

„Életednek öröme a gyermek.
Virág, kit a tavaszi rét termett.
Ha először szólít puha szóval,
úgy véled a fülemüle szólal.
Járni tanul, magasodik, felnő,
fényes napod nem borítja felhő.
Boldog kor jövőendő építője:
mire kidőlsz – ember lesz belőle.

A RENDSZER ELEMEINEK RÖVID FELVÁZOLÁSA

A NEVELÉS KERETEI

A gondozás és egészséges életmódra nevelés:

Helye a nevelési folyamatban: az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége. Olyan szükségletet elégít ki, amely elősegíti a kisgyermek növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának alakulásához. Megteremti a nevelési hatások kedvező érvényesülésének feltételeit. Ezzel a gyermek testi nevelésén túl hozzájárul személyiségének harmonikus fejlődéséhez. A gyermek növekedése és fejlődése biológiailag meghatározott folyamat, de a környezeti tényezők nagy mértékben befolyásolják, lelassíthatják vagy felgyorsíthatják az öröklött adottságok kibontakozását. A fejlődés üteme egyéni sajátosságokat mutat. Fontos, hogy a gyermeket ismerve biztosítsuk – az egyéni bánásmód elvét alkalmazva – a fejlődését.

Az egészség – óvodáskorban is – szomatikus, pszichikus, szociális elégedettséget, harmóniát jelent. Megvalósítását a következő feladatok megoldásával érjük el.

Az egészséges környezet biztosítása:

Óvodánk épületét tágas, füves udvar veszi körül. Az egészséges életmód egyik színtere, ahol a napszaknak megfelelően sokféle tevékenység szolgálja a gyermekek fejlődését a különböző évszakokban. A játszóudvar az új óvoda megépítésekor került kialakításra. A játékok biztonságosak, a szabványi előírásoknak megfelelőek. A játékok jó lehetőséget adnak a mozgásvágy kielégítésére. A járművek használata során a mozgásfejlesztés mellett alapvető közlekedési szabályok gyakorlását is lehetővé teszi.

A homokozóban végzett tevékenységek során gyermekeink sokféle tapasztalathoz jutnak. Az egyensúlyt fejlesztő játékok elősegítik az összerendezett mozgás kialakulását.

Falunk földrajzi helyzete, óvodánk tágabb környezete jó lehetőséget ad kirándulások, séták, kerékpártúrák során az egészséges életmódra, melyen át élmények biztosítják a tapasztalatszerzést és az ismeretek közvetítőivé válnak.

A különböző helyzetekben alakul a gyermek magatartása, társas kapcsolataik fejlődnek, közösségi érzéseik alapvető jegyeinek alakulása meghatározza későbbi tevékenységüket.

Óvodánk helyiségei:

Három csoportszoba biztosítja a gyermekek részére egész nap folyamán a különböző tevékenységekhez szükséges teret. Alapterületük ideális. Parkettás felületükkel biztosítják a pormentes levegőt. Berendezésük, kialakításuk megfelelő a gyermekek életkorának. Világításuk természetes világítás, nagy ablakfelületekkel.

Kiszolgáló egységek.

A folyosó az öltözködést szolgálja.

A mosdóban adott a tisztálkodásra, WC használatra az ideális lehetőség.

Ételkészítésére a konyha helyisége szolgál.

Testi nevelés:

A mozgásigény kielégítését a közelben levő 600 m² alapterületű tornacsarnok biztosítja, mely az óvodáskorú gyermekeken túl az iskolás életkorú gyermekek és a falu lakosságának rendelkezésére áll.

Így az óvodában elkezdett munka (testedzés) folyamatossága biztosítva van.

Felszereltsége megfelelő.

Fejlesztés tartalma:

Az emberek egészségi állapotát jelentősen befolyásolja életmódjuk. Az óvodában az életritmus, a táplálkozás, a testápolás, az öltözködés, a mozgás, a pihenés, az edzés, az alvás megszervezésével, az ehhez kapcsolódó gyermeki

tevékenységgel és az ezen alapuló szokások kialakításával biztosíthatjuk a megfelelő életmódot.

Fontos, hogy a szülők gondolkodását, életmódját is alakítsuk. Erre közös tevékenységként családi délutánokat szervezünk, a helyes táplálkozási szokások kialakításához új ételek elkészítési módját mutatjuk be szakemberek segítségével. Előadóként meghívott vendégeink természetgyógyászok, pszichológusok, gyermekorvosok.

KÖZÖSSÉGI NEVELÉS, EGYÉNI BÁNÁSMÓD

Az óvodai nevelési folyamat alapvető, átfogó kerete, gyakorlati módszere, eljárásrendszere lehetővé teszi a társadalom szempontjából értékes tulajdonságok kialakulását. A gyermek egyéni érdekeit figyelembe véve, közösségi érzelmeinek, magatartásának formálása.

Feladata:

- a közösségi élet kerete: a napirend
- otthonos életkörülmények, barátságos légkör kialakítása
- óvónő helye és kapcsolatai a csoportban
- a gyermek helye és kapcsolatai a csoportban

A napirend: óvodánkban igazodik a gyermeki tevékenységhez, melyben legtöbb időt a játék kap.

Hozzájárul a gyermek egészséges fejlődésének biztosításához, a biológiai és pszichológiai feltételeinek megteremtéséhez. Koordinálásával megteremti a lehetőséget a két csoport között a közös tevékenységek végzésére.

Otthonos életkörülmények, barátságos légkör kialakítása:

Derűs légkör azonos a gyermek biztonságérzetével. Ez megalapozza az érzelmi kötődést az óvónővel, elősegíti a társas kapcsolatok kialakítását.

Óvónő helye és kapcsolatai a csoportban:

Közösségi élet irányítója, közte és a gyermek közötti érzelmi kötődés az egész csoportra gyakorolt hatás leghatékonyabb eszköze. Modell, a közösség tagja mindkét irányból hat a csoport életére.

A gyermek helye és kapcsolatai a csoportban:

Fontosságát a gyermekképpen határoztuk meg. Érezze jól magát a csoportban, ez az alapja az óvodában folyó összes tevékenységnek. Első mozzanata a folyamatnak, mikor a kisgyermek beíratása kapcsán találkozik az óvodával.

Részére küldött meghívóval, az óvodában kapott ajándékkal igyekszünk kellemes élményt szerezni számára. Három éves kora előtt édesanyjával, naponta először rövidebb, később hosszabb időt tölt óvodánkban, ami megkönnyíti a szülőtől való elválás nehézségeit.

A hagyományok kialakításával erősítjük kötődését intézményünkhöz.

AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI

JÁTÉK

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék az óvodáskorú gyermek alapvető tevékenysége, mely a valóságot tükrözi. A gyermek tapasztalatait, élményeit játssza el sajátos, gyakran átalakított formában. A játék útján megismerkednek a világgal, azok tárgyaival, a tárgyak tulajdonságaival, a valóság jelenségeivel, eseményeivel, ezzel hatással van a gyermekek értelmi képességeinek fejlődésére. A játékban tanulja önmagát. Érzékszerveik működése pontosabb lesz, ennek eredményeként észlelésük, megfigyelőképességük megbízhatóbbá válik. Az emlékezetbe vésés szándékos célként először a játékban jelenik meg. A játékban minden lehetséges, a „mintha” szituáció gazdagítja a képzeletet, a gondolkodást. Kreatív együttműködésre ad lehetőséget. Hatását felerősítik a pozitív érzelmek. A kisgyermek első igazi játszótársa a családban, óvodában levő felnőtt. Utánozható mintát ad cselekedeteivel, mikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad. Jelenléte lehetővé teszi a gyermekek között kialakult kapcsolatot is. A játékhoz megfelelő és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő játékszerekre van szükség.

Az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt és eszközöket biztosítson a különböző játékformákhoz. Lehetőséget kell adni a gyermekeknek, hogy részt vegyenek a játékhoz szükséges eszközök készítésében, ezzel tapasztalatot szerezve az egyes anyagok tulajdonságairól.

A játék fajtái:

Gyakorló játék:

3-4 éves korosztály játéka, mely a véletlen mozgásból alakul ki. Az újszerű cselekvés ismételtetése okoz örömet. Mozgásteret, játékeszközöket, anyagokat kell biztosítani hozzá.

Szerepjáték:

Leggazdagabb lehetőséget nyújtó játékfajta. Feltételezi a gyermekek önállóságát és kezdeményezőképességét. Ismereteiket, elképzeléseiket és az ehhez kapcsolódó érzelmeiket tükrözi. Fontos szerepe van a közösségi élet, a gyermekközösség kialakulásában. Játzócsoporthoz tagjai között tartós és szoros barátság alakul ki. 3-4 éves korban elsajátítják és betartják a játékszerekkel, együttjátszással kapcsolatos elemi szabályokat. 4-5 éves korban kisebb csoportok együttjátszási igénye alakul ki. 5-6-7 éves korban elfogadják és megértik a játszótársak elgondolását, gondolkodásuk logikáját.

Barkácsolás:

Eszközalkotás, melynek fontos célja a tárgyakkal, azaz használhatóságával való ismerkedés. Biztosítani hozzá az anyagot, a játékteret és az eszközt kell. 3-4 éves korban az óvónő készíti a gyermek bevonásával, 4-5 éves korban a gyermekek segítenek az óvónőnek, 5-6-7- éves korban az óvónő előkészít, segít a gyermekeknek játékot készíteni. Óvodánkban séták, kirándulások során gyakran gyűjtünk olyan eszközöket, terményeket, amik felhasználhatók játékszerként.

Dramatizálás, bábozás:

Szerepjátékot gazdagító játék, aminek feltétele, hogy az irodalmi alkotások ragadják meg a gyermeket. A bábozás vizuális élményt jelent a gyermeknek. Az átélt élmények hatására erősödik énképük, közösségi érzésük. Személyiségjegyeik a mesék, versek zeneiségével fejlődik.

Építő, konstruáló játék:

A manipulációs készséget fejleszti, ami által összes készsége alakul.

Szabályjáték:

Pontos, meghatározott szabályok szerint zajlik, ez határozza meg a játék menetét. Alapja a megfelelő viselkedés. Szabály betartása, vállalása, helyes magatartásforma vállalása a feltétele. Értelmi képességeket nagymértékben befolyásolja.

JÁTÉK SZEREPE A NEVELÉSI PROGRAMBAN

Nevelési programunk alapja a környezet megismerésére való nevelés. A játék áthatja az egész nevelési programot. A környezet megismerésében elsőként jelentkező játékfajta a gyakorló játék, amikor a gyermek mozgása során szerez tapasztalatot az őt körülvevő világról. Legtöbbször jelentkező játékfajta a szabályjáték, hiszen a tevékenységek megvalósítása állandó szabályrendszeren alapul. Építő, konstruáló játék alapanyagát a környezet jelenti a gyermek számára. Szerepjáték alapjául a gyermekeket érő összes hatás modell értékűként hat, alakítva tevékenységüket.

Hagyományörző tevékenységünk során az egyes évszakokhoz, jeles napokhoz fűződő népi játékok megjelenítése élmény a gyermekek számára. Itt valósul meg legjobban a szabályjáték. Betartása, megvalósítása minden gyermek számára új lehetőséget ad. Fejleszti a közösségi érzést, alapvető tulajdonságokat alakít.

MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

Személyiségfejlesztés fontos eszköze, a játék sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső játékos tevékenység. Környezettel, annak alakításával szoros összefüggésben van. A gyermekek munka jellegű tevékenysége örömmel végzett játékos tevékenység. A tapasztalatszerzésnek, a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges képességek, készségek, tulajdonságok (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság) alakításának fontos eszköze.

Mindennapi tevékenységként jelentkezik a naposság.

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok alakulnak ki, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelesség teljesítését. Elsősorban önmagukért és a közösségért végzik, kezdetben az óvónő segítségével, később teljesen önállóan. Mindhárom korcsoportban nagy jelentőségű az önkiszolgálás, testápolás, öltözködés, étkezés, környezetgondozás. 3-4 éves gyermekek az óvónőt figyelve vesznek részt a növények, állatok gondozásában. Az óvónő vonja be a gyermekeket az alkalmasszerű munkába, ami lehet esetleges, de lehet szabályosan ismétlődő is.

4-5 éves gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a naposi munka, ezt jól előkészíti az önkiszolgálás. Az óvónő és a dajka közös megállapodás alapján alakítsa ki a gyermekek összehangolt tevékenységét.

Az óvónő tervezze meg az egyéni megbízatások lehetőségeit, a gyermekek segítsenek a szobanövények gondozásában, ápolásában. Az óvodaudvar tisztántartásába is kapcsolódjanak be. Óvónői segítséggel etessék a madarakat.

Az 5-6-7 éves gyermekek önállóan végzik a naposi munkát, letörlik az asztalt. Az alkalmasszerű munkákat önálló jelentkezés alapján végezzék, szívesen

vegyenek részt a munkában. Segítsenek a kicsik öltöztetésében. Segítsenek az udvar tisztántartásában, a kerti szerszámokat használják önállóan.

TANULÁS

Utánzásos, spontán tevékenység, mely folyamatos. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes környezetben, kirándulásokon az óvónő által kezdeményezett tevékenységi formákban és időkeretekben valósul meg. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta és modellkövetéses magatartás és viselkedés - tanulás (szokások alakítása)
- spontán játékos tapasztalatszerzés
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- gyakorlati probléma és feladat megoldás
- az óvónő által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósított tanulás

Szervezett formái a kötött és kötetlen kezdeményezések, melyet minden esetben megvalósítandó feladat határoz meg. Alakítják a gyermekek magatartását, a feladatok eredményes megoldása érdekében szükséges alkalmazkodniuk egymáshoz, az óvónő kéréséhez. Tapasztalják, hogy egyes tevékenységek más-más magatartás formát kívánnak tőlük.

A megvalósítás munkaformái:

- projekt módszer
- egyéni munkaforma
- mikro csoportos
- frontális munkaforma

A megvalósításhoz szükséges módszerek:

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, érdeklődése és kíváncsisága befolyásolja. Az óvónő változatos eljárásokkal az adott szituációnak megfelelően válassza meg módszereit.

A játékosság a közvetlen tapasztalat szerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, rendszerezés, feladatmegoldás, önellenőrzés, önértékelés mind hatékony eszközei a programnak.

A SZERVEZETT TANULÁS FORMÁI

Kötelező:

Testnevelés 4-5-6-7 éves gyermekeknek.

Közvetve kötelező:

Mese, vers, dramatikus játék.

Kötetlen:

Ének-zene, énekes játékok, néptánc.

Rajzolás, mintázás, kézimunka.

Testnevelés, mozgásos játék.

Környezet tevékeny megismerése. (Matematikai tapasztalatszerzés)

A SZERVEZETT TANULÁS IDŐKERETEI

KORCSOPORTONKÉNT

életkor	Mese-vers Dramatikus játék	Ének, énekes játék, néptánc	Rajzolás, mintázás kézimunka	Testnevelés, mozgásos játék	Környezet megismerése, matematikai tapasztalatszerzés
3-4éves	naponta 5-10perc	heti 2x 5-10perc	heti 2x 5-10perc	heti 1x 15-20perc	heti 2x 5-10perc
4-5éves	naponta 10-15perc	heti 2x 10- 15perc	heti 2x 10-15perc	heti 1x 20-30perc	heti 2x 10-15perc
5-6-7éves	naponta 15-20perc	heti 2x 20- 25perc	heti 2x 20-25perc	heti 2x 30-35perc	heti 2x 25-30perc

A FEJLESZTÉS TARTALMA A JÁTÉKBA INTEGRÁLT TANULÁS TEVÉKENYSÉGEK

Mese, vers, dramatikus játék:

A mese a gyermek értelmi-érzelmi és etikai fejlődésének és fejlesztésének egyik fontos segítője. A mese tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyairól, a lehetséges, megfelelő viselkedési formákról. A mese életkorilag pontosan megfelel az óvodás korú gyermek szemléletmódjának és világképének. Mesehallgatás során belső képvilágot jelenít meg, élmény feldolgozásának ez a legfontosabb formája. Az átélt élmények hatására erősödik énképük, érzelmi-értelmi képességük.

Célja:

- magyar nyelv jellemző dallamának megéreztetése
- belső képvilág kialakítása, irodalom iránti tisztelet
- versek, mondókák megkedveltetése, megszerettetése
- a gyermekek beszédkedvének, szókincsének bővítése
- a gyermeki élményfeldolgozás lehetőségének megteremtése

Feladata:

- biztonságot nyújtó, derűs légkör megteremtése
- a felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása, a gyermekek életkori sajátosságának figyelembe vételével
- belső világkép kialakítása
- gyermeki élményfeldolgozáshoz való lehetőségek adása
- váljék elemi, pszichikus szükségletté

A felhasznált irodalmi anyag összeállítása az óvónő feladata. Kiválasztásakor érvényesüljenek a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosságok.

A mese, vers anyaga:

- 3-4 évesek versanyagát a népi mondókák, rigmusok adják
 - első igazi élménye a mondókához, ölbeli mondókákhoz tapadnak
 - a mese kiválasztásának szempontja, hogy cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemezzék
- 4-5 éves gyermekek versanyagát népi mondókák, névcsúfolók, halandza szövegű kiolvasók alkotják
- vidám, humoros versek, mai magyar költők ritmusélményt nyújtó versei
- a mesék már lehetnek állatmesék, népmesék, realiztikus mesék
- mai magyar írók modern meséiből is választhat az óvónő
- 5-6-7 éves korú gyermekek versanyaga a különböző típusú népi mondókák, kiolvasók
 - megismerkednek a közmondással, találós kérdéssel
 - állatmeséktől a legcselekményesebb népmesék, novellisztikus, realiztikus meséken át épüljenek be a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék, műmesék a gyermekek mesetárába
 - a kiválasztott mesék, versek erősítsék a környezet megszerettetését, a néphagyományok ápolását

Élményfeldolgozás lehetőségei:

- bábjáték
- dramatikus játék
- szituációs játék

A mesélés, verselés szervezésének szokásai:

- a mesemondáshoz csend kell, kényelmes elhelyezkedés
- különböző technikákkal hangulatteremtés (gyertyagyújtás, lámpaoltás, mesepárnák)

A nevelési év folyamán ajánlott irodalmi anyag:

- 3-4 éves korban 8-10 mondóka, vers – 8-10 mese

- 4-5 éves korban 10-12 mondóka, vers – 10-15 mese
- 5-6-7 éves korban 10-15 mondóka, vers – 15-20 mese

Fejlődés eredménye az óvodás kor végére:

- gazdagodik szókincsük, kifejezőképességük
- képesek néhány mondatban gondolataikat elmondani
- szeretik, igénylik a mese, vers, mondókázás élményét
- különválasztják a valós világtól a mese világát

ÉNEK-ZENE, ÉNEKESJÁTÉKOK,
NÉPTÁNC

Zenei nevelés:

Ritmus és mozgás együtt a dallamot is hordozó ének-zene a gyermeknek öröm élményt jelent. Felkelti a gyermek zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó zenei tevékenységek során a gyermek megismerkedik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségével. A népdalok éneklése, a gyermek néptáncok a népi hagyományok továbbélését segítik. Zenei kultúráltság már óvodás korban megalapozódik.

A zenei nevelés célja:

- a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése
- a közös éneklés, játék örömeinek megéreztetése
- zenei élményekkel a zenei anyanyelv megalapozása
- ízlésük, esztétikai fogékonyságuk formálása
- népi kultúránk alapjainak megismertetése

Feladatok:

- a felhasznált zenei anyagok életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása tiszta forrásból
- a tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

- 3-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása

3-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása:

3-4 évesek tanuljanak:

- 6-8 rövid mondókát
- ölbeli játékot 10-15 egyszerű, rövid, énekes játékot
- egyszerű körjátékot tiszta kvint hangterjedelemben
- érezzék a közös éneklés örömét
- játék közben szerezzenek zenei készségeket
- énekeljék az egyenletes lüktetést különböző mozdulatokkal
- tudjanak halkabban, hangosabban beszélni, mondókázni, énekelni
- keltsük fel érdeklődésüket a zenehallgatás iránt

4-5 évesek tanuljanak:

- 4-5 új mondókát
- 10-15 motívumból álló új dalt
- népi játékok közül az egyszerű körjátékok mellett szerepváltó – párcserélő, fogyó-gyarapodó játékokat is játszanak
- tudjanak halkabban-hangosabban, magasabban-mélyebben énekelni
- élvezzék az egyenletes lüktetést, a dalok és mondókák ritmusát

5-6-7 évesek tanuljanak:

- 4-7 új mondókát
- 15-18 új énekes játékot
- 3-4 alkalmi dalt
- életkori sajátosságainak megfelelő népi játékfűzéseket
- bonyolultabb párcserélő, fogyó-gyarapodó játékok mellett hidasjátékok és vonulós – bújós játékokat is megismerjék
- fontos a ritmus a szöveg kapcsolata, ezek érzékelése testmozgásokkal
- ismerkedjenek meg a népzenevel
- az egyéni énekléssel tiszta éneklésre szoktatjuk a gyerekeket

- ritmusérzék és hallásfejlesztő játékok során kiemelik az ütemhangsúlyokat
- megkülönböztetik az egyenletes lüktetést és a ritmust

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása:

A gyermekek játék közben spontán kezdeményezésekre építve kötött vagy kötetlen keretek között szerezzenek zenei élményeket.

A fejlődés eredménye az óvodás kor végén:

a gyerekek szívesen énekelnek közösen és önállóan is érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát tudnak élvezettel figyelni a zenehallgatásra ismernek néhány tánc lépést, kialakul a néptáncban is alapszókincsük.

A RAJZOLÁS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

Vizuális nevelés:

Rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézi munka, a műalkotásokkal való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiségfejlesztésnek. Ezen tevékenységek a környezet által biztosított feltételekkel, szervezéssel, egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi kisplasztikai kifejezőkészség, komponáló térbeli tájékozódó és rendező képesség kialakulását. A gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását, annak képi formában történő kifejezését. Elősegíti képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakulását. Megismerkednek a gyermekek különböző anyagokkal, melyek részben a természetből származnak, azok használatával, tulajdonságaival, díszítő móddal, mely része óvodánk, környezetünk esztétikájának.

A tevékenységek célja:

- szépség iránti vonzódásuk alakítása

- képi plasztikai kifejezőképességük alakítása
- gyermeki élmény, fantáziavilág alakítása
- gyermekek tér, forma és színeképzeiteinek, képi gondolkodásuk fejlődésének alakítása
- esztétikai érzékenységük, szép iránti igényességük alakítása

Feladatok:

- megfelelő eszközök méretben és mennyiségben való megteremtése
megfelelő hely kialakítása
- elegendő idő és nyugodt légkör megteremtése
- a tevékenységek feltételeit a mindennapi játékban is meg kell teremteni

A fejlesztés tartalma:

3-4 évesek :

- játszva ismerkednek az eszközökkel, anyagokkal és a különböző technikákkal
- az esztétikum iránti igény kialakítása
- megfelelő szabad témaválasztás lehetősége
- képalakítás: festéssel, zsírkrétával, papírragasztással, anyagba, homokba karcolással
- vegyenek részt plasztikai alakításban, ismerjék meg az anyag alakíthatóságát

4-5 évesek:

- jelenjen meg az emberábrázolás
- környezet, tárgyak, események, elképzelés alapján történő ábrázolása
- használjanak: ceruzát, krétát, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket
- készítsenek alkalmi ajándékokat, játékeszközöket
- használják a természetben gyűjtött terményeket munkájukban
- segítsenek az eszközök előkészítésében és elrakásában

5-6-7 évesek:

- alakítsanak közös kompozíciót
- az óvónő gazdagítsa a technikai eljárásokat
- saját élményeken alapuló témák jelenjenek meg az eseményábrázolásban
- készítsenek bábót, játékkelléket és vonják be szüleiket az óvoda szépítésébe
- a gyermekek plasztikai munkájában is jelenjen meg közös, térbeli kompozíció, egy-egy mesejelenet is

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása:

- alkotó, alakító tevékenységek a mindennapi játékba integrálódnak
- annyi gyermek vegyen részt a tevékenységben, amennyit az adott technika lehetővé tesz
- ügyeljünk a környezetünk és munkánk tisztaságára

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- változatos, színhasználatban gazdag emberábrázolás
- örül alkotásának, a közösen készített kompozíciónak
- rácsodálkoznak a szép látványára
- tudnak beszélni alkotásaikról, megfogalmazzák értékítéleteiket
- fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat

TESTNEVELÉS, MOZGÁS, MOZGÁSOS JÁTÉK

Az óvodáskorú gyermek mozgásigénye nagy. Harmonikus mozgás kialakulását a testi nevelés keretében többféle módon biztosíthatjuk a gyermekek számára. A torna, a mozgásos játék fejleszti a gyermek mozgását, fejleszti a testi képességeket, az erőt, az ügyességet, a gyorsaságot, az állóképességet. Kedvezően befolyásolja a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Fontos szerepe van az egészség megőrzésében. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a térben való tájékozódást, helyzetfelismerést, a döntést, az alkalmazkodóképességet. A testi nevelésnek, a tornának, a játékos mozgásoknak szabad levegőn vagy teremben eszközökkel vagy anélkül biztosítani kell a lehetőséget.

A nevelés célja:

- testséma kialakítása
- mozgásformák hétköznapi megnevezésének megismerése
- téri fogalmak megértése
- testi képességeinek fejlesztése
- teherbíró-képesség és teljesítőképesség fejlesztése

Feladatok:

- testi, cselekvő és feladatmegoldó képességük fejlesztése
- ügyességük és állóképességük fejlesztése
- bátorságuk, fegyelmezetttségük, kitartásuk erősítése

A 3-6 –7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok tartalma:

3-4 éves :

- nagymozgások fejlesztése
- ismerkedés futásgyakorlatokkal
- járásgyakorlatok (kanyarodással, tárgyak kerülésével)
- ugrógyakorlatok
- dobásgyakorlatok
- támaszgyakorlatok
- egyensúlyozó gyakorlatok játékokon

4-5 éves gyermek:

- a nagymozgás fejlesztésén van a hangsúly
- futásgyakorlatok bővülnek akadályokkal, átbújással, tárgyhordozással
- ugrásgyakorlatok: egy lábon, páros lábon, helyből, távolugrással egészül ki
- dobásgyakorlatok kiegészülnek az egykezes felső dobással, labda vagy babzsák távolba hajításával
- támaszgyakorlatok talajon, szeren
- egyensúlyérzék fejlesztése, szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálása

6-7 éves gyermekek:

- kiemelten fejlesztjük a finommotorikát
- a kézizmok koordinált mozgatása
- finommozgás képességének fejlesztése
- az észlelés, az alaklátás alakítása
- a szabályjáték gyakorlati alkalmazása
- használjanak különböző kézi szereket
- futó gyakorlatok: sorverseny, váltóverseny
- ismerkedjenek a fokozódó futással, gyorsfutással és lassú futással

- magas és távolugrást végezzenek
- végezzenek támaszgyakorlatokat
- ismerkedés a talajtorna elemeivel: gurulóátfordulás, kézenállás, egyensúlyozó járás

Lehetőség szerint a szabadban végezzük a testnevelést!

Fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- növekszik teljesítőképességük
- mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik
- mozgásban kitartóak, cselekvőképességük gyors
- megszeretik és igénylik a mozgást
- ismerik az irányokat, térben tudnak tájékozódni
- betartják a szabályokat különböző versenyjátékok, ügyességi játékok végzésekor

A KÖRNYET TEVÉKENY MEGISMERÉSE ÉS MEGSZERETTETÉSE

A kisgyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a közvetlen és tágabb természeti és társadalmi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszony alakul ki a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok megőrzését, az értékek védelmét.

A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek életkorának megfelelő alapot adnak a biztos eligazodáshoz. Elsődlegesen befolyásolja az összes többi ismeretet, tevékenységet.

Falunk zárt település. A Mosoni-Duna természeti környezete jó lehetőséget biztosít arra, hogy megismerjék és megszeressék természeti környezetünket. Az évszázadok óta kialakult jeles napokhoz, évszakokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó hagyomány, kultúra megismerése lehetőséget nyújt az itt élő emberek megismerésére. A helyi néphagyományok, szokások, tárgyi kultúra értékei megismerésével megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek birtokába jut. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagysági, téri viszonyokat, alakul ítélőképessége, fejlődik tér, sík és mennyiség szemlélet.

A tevékenység célja:

- a gyermekek figyelmét fordítsuk a közvetlen és tágabb környezetük felé
- természeti – emberi – tárgyi kapcsolatai felé
- formai – alaki – mennyiség – nagyságbeli – téri viszonyai felé
- a valóság fokozatos és folyamatos felfedezésével a hagyományokhoz, a természethez, szülőföldhöz való pozitívérzelmi viszony kialakítása

Feladatok:

- a környezet tevékeny megismerésére alkalom, idő, hely, eszközök biztosítása
- spontán és szervezett tapasztalatszerzés
- környezet kultúra és biztonságos életvitel szokásainak alakítása
- a környezet megismerése során jusson el matematikai tartalmú tapasztalat a gyermekek birtokába
- ismerje meg az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetet, tanulja meg védeni és szeretni

A fejlesztés jellegzetes tartalma:

3-4 éves gyermekek:

- az óvodai élet megkedveltetése után ismerkedjen meg az óvoda szűkebb környezetével
- figyeljék meg az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását
- gyűjtsenek terméseket
- beszélgessenek a család tagjairól és a csoporttársakról
- beszélgessenek a környezetben látható formákról nagyságbeli, mennyiségi jellemzőiről
- séták során ismerkedjenek a közlekedéssel

4-5 évesek :

- figyeljék az évszakonkénti időjárás változását
- a gyűjtött terméseket hasznosítsák
- a megismert dolgok, tárgyak összehasonlítása, szétválogatása, összemérése
- képesek legyenek az otthonuk és családtagjaik bemutatására

- látogassanak el orvosi rendelőbe, szolgáltató üzletbe, intézményekbe
- gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait
- ismerjék fel a közlekedési eszközöket
- sétáik során bővítsék ismereteiket a házi állatokról, madarokról, bogarokról

5-6-7 éves gyermekek:

- érdeklődéssel forduljanak tágabb környezetük felé
- ismerjék fel településünk fontosabb épületeit
- vegyék észre az évszakok szépségét, sokszínűségét
- a növények fejlődési feltételeit
- végezzenek csíráztatást, rügyeztetést, hajtatót
- az óvodához tartozó virágágyast ápolják
- ismerkedjenek gyógyfüvekkel, mezei virágokkal
- ismerjék az állatok környezetét, életmódját, hasznát
- télen etessék a madarakat
- az összegyűjtött anyagok, dolgok, termékek felhasználásával végezzenek becsléseket, méréseket
- végezzenek összehasonlításokat, sorba rendezéseket mennyiségi tulajdonságuk alapján
- segítsük a számfogalmak kialakulását is
- látogassanak el múzeumba, színházba, kiállításokra
- tegyenek kirándulásokat a Duna partra, erdőbe, parkokba
- családfogalmuk legyen tiszta, tiszteljék szüleik foglalkozását, munkahelyét
- sorolják fel testrészeiket, ismerjék az érzékszervek funkcióját, ápolását

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása:

- a gyermekek fejlesztése mindhárom korosztályban elsősorban a közvetlen tapasztalatszerzésen alapszik
- közvetlen megfigyelések, séták alkalmával történik

- évente többszöri kirándulás, hosszabb séta a természetben

-

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- a gyermekek tudják lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását, munkahelyét, saját születési adataikat
- különbséget tudnak tenni az évszakok között
- ismerik a házi állatokat, vadállatokat, madarakat, környezetük növényeit
- ismerik az elemi közlekedési szabályokat és eszközöket
- felismerik a mennyiségi, alaki, téri viszonyokat
- alakul ítélőképességük
- megkülönböztetik az irányokat és helyesen használják a névutókat
- tisztelik a hagyományokat
- védik, óvják a természetet
- kialakul jól érthető, helyes beszédük

AZ ÓVODA ÉS A CSALÁD

Kapcsolattartás formái:

Legfontosabb a család, szorosan kapcsolódik hozzá az óvoda, az iskola, a közművelődési intézmények, valamint a nevelési tanácsadók. Az óvoda a gyermek fejlesztése útján hat a családra. A nevelési célok, feladatok közvetítésével kezdeményezi, segíti az óvodai és a családi nevelés összehangolását, mely nélkülözhetetlen alapja és feltétele a gyermek érzelmi és kiegyensúlyozott óvodai közérzetének. A nevelés színtereinek közös, egymásra épülő tevékenysége biztosíthatja csak a nevelési területek hatékony megoldását, mely alapja a kisgyermek harmonikus fejlődésének.

A Magyar Köztársaságban a szülők joga, hogy a gyermeküknek adandó nevelést megválasszák, a szülőknek nem csak joga hanem közös felelőssége is a gyermek nevelésének és fejlődésének biztosítása. Elsősorban a szülő vagy a gyermekért felelős pedagógusok alapvető feladata, hogy a lehetőségek határai között biztosítsák a gyermek optimális fejlődéséhez szükséges életkörülményeket. A gyermeknek joga van a tanuláshoz, tudáshoz való ismeretek elsajátításhoz. A gyermek jogainak gyakorlásához a feltételeket az államnak, szülőknek, törvényes képviselőknek együttesen kell biztosítani.

A gyermek jogai:

A gyermek figyelemmel korára, fizikai és szellemi érettségének hiányára különleges jogi védelemre és támogatásra szorul.

Minden gyermeknek joga van az őt kiskorúsága folytán a családjá az állam és társadalom részéről megillető olyan védelemre és gondoskodásra, amely megfelelő testi, szellemi, lelki, erkölcsi és társadalmi fejlődését biztosítja.

ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE

Óvodánk és a szülők kapcsolata:

A szülők mindenkori reális kéréseit, kezdeményezéseit figyelembe vesszük. Mint a szülőkkel, mint a nagyszülőkkel igyekszünk az óvodánkra jellemző családi, közvetlen, kölcsönös bizalom és megbecsülésen alapuló kapcsolatot kialakítani, megtartani, tovább erősíteni. Az elkövetkező időszakban is egyre jobban törekszünk arra, érezzék a szülők, hogy számítunk segítségükre, együttműködésükre.

- A szülőkkel közös ünnepek szervezése:
Farsang, Anyák napja,
- A szülőkkel, nagyszülőkkel közös
tevékenységek szervezése,
- Szülői értekezletek
- Konkrét programok az óvoda esemény-
naptárában.

Óvoda – Iskola kapcsolata

Óvodánk a Kunszigeti Két tanítási nyelvű Általános Iskola és Alapfokú művészeti Iskolával tart fenn kapcsolatot.

Kapcsolattartás formái: - Tapasztalatcsere az elsős tanító nénikkel

- Egymás rendezvényein való részvétel
- Elsős pedagógusok meghívása óvodánkba
- Iskolalátogatás a nagycsoportosokkal
- Logopédiai fejlesztések megszervezése
- Tornaterem közös használata

Óvodánk és fenntartónkkal való kapcsolattartás:

Óvodai rendezvényekre való meghívás
Éves beszámoló az óvoda munkájáról
Napi kapcsolat (gazdasági)

Óvodánk egyéb kapcsolatai:

Manóvár családi napközi:

- közösségi nevelés előkészítése
- első kapcsolat a kortárs gyermekekkel

Védőnői, háziorvosi, kapcsolat:

- Gyermekeink általános egészségügyi felülvizsgálata, szűrése
- Gerinc- talp deformitások kiszűrése
- Hallás- látásvizsgálat

Logopédiai kapcsolat:

- Beszédhibák szűrése, javítása, logopédiai foglalkozások megszervezése
- Folyamatos kapcsolat a logopédussal.
- Fejlesztő foglalkozások megszervezése (kiszűrt gyermekek részére)

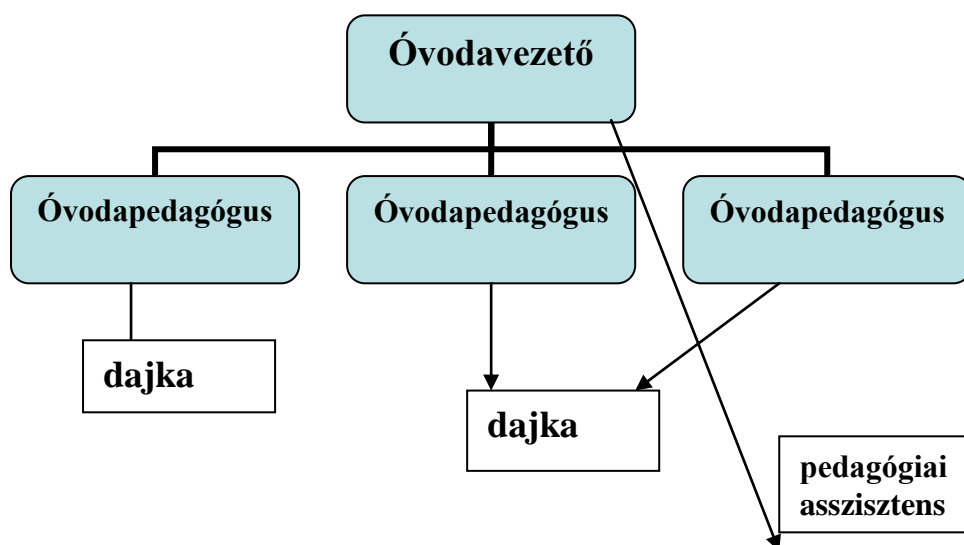
Nevelési Tanácsadói és Szakértői bizottság kapcsolat:

- Magtartási, problémás gyerekek, sajátos nevelési igényű gyerekek iskolaérettségi vizsgálata – szűrés, fejlesztés-

Családsegítő szolgálat:

- A hátrányos helyzetű és a veszélyeztetett gyerekek, családok figyelemmel kísérése, kölcsönös tájékoztatás, együttes családlátogatás

ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS RENDSZERE

AZ ÓVODÁBA ÉS ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI

Az óvodába lépés feltételei:

- az óvodai felvétel : az óvoda házirendjében szabályozva
- eljárási szabályok: az óvoda házirendjében szabályozva

Az iskolába lépés feltételei:

- az iskolába lépés. az óvoda házirendjében szabályozva
- tankötelezettség: az óvoda házirendjében szabályozva
- fellebbezési lehetőség: az óvoda házirendjében szabályozva

Integrált óvodai nevelés programja

Gyógy/fejlesztőpedagógiai terápiás foglalkozások

Célunk:

Óvodánkban folyó gyógy/fejlesztőpedagógiai munka célja az eltérő fejlődési ütemű gyerekek megfelelő integrációja. Egészséges integráció s nem a hideg integráció a célunk. Az egészséges integráció az, amikor a gyógypedagógus/fejlesztőpedagógus külön órakeretben speciális módszerekkel és eszközökkel fejleszti az elmaradt részterületeket. Az óvodapedagógus, pedig a módszerekből átveszi mindazt, amit a lehetőségekhez képest az óvodai élet folyamatában alkalmazni tud.

Kettejük kooperatív munkája az, ami igazán fejleszti a gyermeket.

Célunk továbbá a korai felismerés szükség esetén szakemberek bevonásával.

Kiemelkedően fontosnak tartjuk a megelőzés, a minél korábbi időszakban megkezdett fejlesztés érdekében a gyermekek képességterületeinek folyamatos vizsgálatát, nyomon követését.

Ennek érdekében már az óvodába lépés pillanatától felvállaljuk akár 3 éves kortól a Nevelési Tanácsadó vagy a Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján gyermekeink „korai fejlesztését” gyógypedagógus segítségével.

Feladataink:

Gyógy/fejlesztőpedagógus vezetésével fejlesztőfoglalkozásokat tartunk azoknak a gyermekeknek, akiknél a Tanulási Képességeket Vizsgáló Rehabilitációs Bizottság, vagy a Nevelési Tanácsadó valamilyen problémát tárt fel, s ennek következtében gyógypedagógiai ill fejlesztőpedagógiai megsegítést javasolt, vagy akár a saját megfigyeléseink, vizsgálataink tartják szükségesnek a megsegítő munkát. Ezzel a szolgáltatásával óvodánk felvállalja a sajátos nevelési igényű gyermekek integrációját. Ezekre, a foglalkozásokra heti rendszerességgel kerül sor, egy vagy két foglalkozás keretében. A speciális foglalkozások egyéni vagy mikrocsoportos formában egyéni fejlesztési terv alapján történnek. A Tanulási képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottság vagy a Nevelési Tanácsadó vizsgálati eredményei valamint saját mérési eredményeink képezik az egyéni fejlesztési tervek alapját. Mozgásfejlesztő terápiánkban a nagymozgásokat, a téri orientációs zavarokat, az egyensúlyérzékelést fejlesztjük. A különféle fejlesztőjátékokkal a percepciós területek fejlődését segítjük. A kiscsoportos és egyéni foglalkozások tapasztalataink szerint meghozzák a kívánt eredményt.

Fejlesztőpedagógiai munkánk során fő feladatunknak tartjuk, hogy a gyermekben kialakítsuk az iskolaérettségi kritériumokat s az iskolát minél jobb készültségi fokon kezdhessék meg.

Összegezve a felsoroltakat:

- Gyermekeink képességeinek legoptimálisabb készültségi szintre hozása az iskolába lépés pillanatára
- A tanulási problémák kialakulásának megelőzése, enyhítése

Az óvodai terápiás munka fajtái:

A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető vagy vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekek képességfejlesztő programja:

Egy alapozó mozgásterápia (Ayres terápia):

(enyhén értelmi fogyatékos, beszéd fogyatékos valamint a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető, vagy vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez)

A nagymozgások és a sérült idegrendszeri funkciók korrigálása.

A terápia célja a a vesztibuláris és taktilis rendszer fejlesztésével a gyermek sérült idegkapcsolatai helyett bizonyos „alvó” idegpályák bekapcsolása, amelyek beindíthatnak tanulási funkciókért felelős új idegi kapcsolatokat.

Ez a fejlesztés elősegítheti a mozgásfejlődés során elakadt vagy másként tanult mozgásminták újratanulását, bizonyos kórosan még meglévő csecsemőkori reflexek leépítését. Ezeknek helyébe magasabb szintű mozgásstruktúrák léphetnek a tanulásfolyamatának elősegítésére. Fejleszti az egyensúlyészlelést és tapintásos észlelést, amely a szervezetre általános energizáló hatással van.

Komplex képesség fejlesztés:

A következő területeken történik a megsegítés:

- nagymozgások
- finom mozgások
- látási, hallási, tapintásos percepciók
- figyelem, gondolkodás, emlékezeti funkciók

➤ beszédképesség

✓ **Nagymozgás fejlesztés:**

- utánzó mozgásokkal (törpe, óriás, medve, rák, gólyajárások stb.)
- alapmozgások gyakoroltatása (járás, futás, ugrás, mászás, kúszás, dobás játékos formában, páros dobó, célzó gyakorlatok, reakcióképesség fejlesztése járás, futás közben stb)

✓ **Finom mozgások fejlesztés:**

- kézízület lazító gyakorlatok: gyurmázás, gyöngyfűzés, színezés, tárgyak tapintása, képek illesztése, dróthajlítás, fonalképek készítése
- térbeli-síkbeli tájékozódás a papíron: írásmozgás koordináció, sorkövetés, vonalkövetés, átírások, pontok összekötése, formák másolása, négyzettrácsba helyezett alakok másolása, labirintus feladatok, vonalkövetés

✓ **Testséma fejlesztés:**

A térészleléssel szoros kapcsolatban alakítjuk és tudatosítjuk a testsémát. A környezetben való tájékozódás az első kiinduló pont saját testünk, és minden tevékenységünk feltételezi, hogy egyes testrészeinknek ura vagyunk, mozdulatainkat irányítani tudjuk.

- Mozgásutánzás (karemelés, lábemelés, fejkörzés, csuklókörzés, lábfejkörzés, cicahát-kutyahát, törökülés)
- Mutasson a kért testrésze a gyermek (fej, kéz, láb, szem orr, fül, nyak, homlok, ál, csukló, könyök, hónalj, váll, térd, boka, ujjak megnevezése)
- Mutassa meg a testrészeket társain, játék mackón stb.

- Érzékszerveik felismerése, azok feladatai
- Téri helyzetek, viszonylatok észlelésének kialakítása (alatt, fölött, mellett, mögött, jobb, bal fogalma)

✓ **Észlelési területek fejlesztése:**

Térészlelés fejlesztése:

Az ember a dolgokat önmagához viszonyítva éli meg a térben – előtte, mögötte, alatta, felette vagy mellette fogalmakat. Fontos, hogy ezek a relációk biztosan, tisztán működjenek, különben összerendezetlenné válik minden mozgás, észlelés. Különösen nehéz a jobb-bal oldal megkülönböztetése, pedig az olvasás, írás, számolás lehetetlenné válik a relációk birtoklása nélkül.

Vizuális észlelés fejlesztése:

A vizuális észlelés fejlesztése nem a látásélesség javítását jelenti, (persze fontos, ha a gyermeknek ilyen jellegű problémája van, szakemberhez küldjük), hanem a felfogott kép feldolgozását, egyéb észleletekhez és a mozgáshoz való kapcsolását, hogy integrálni tudja a vizuális információkat. Az aktivitást a látáshoz kötő gyakorlatok segítik, ami segíti a szem-kéz koordinációjának fejlődését, a finommozgás javulása, pedig az iskolára való felkészítés egyik részterületét az írás eredményességét növeli.

A vizuális diszkriminációt, a szemmozgást gyakoroltató játékok javítják.

A fejlesztés területei:

szem- kéz koordináció fejlesztése:

- ujj játékok, csipeszelés, vágás, összerakó játékok, célba dobás, kugli, labdajátékok.

Síkbeli sorozatok, sorba rendezett képecskék megnevezése helyes sorrendben.

Az alaklítás, formaállandóság kialakítása: formák kialakítása mozgással, formák felismerése környezetükben, vizuális minta kirakása; (forma, méret, szín megnevezése) (feladatlap rajzos ábráin elrejtett formákat kerestetünk meg) minták rajzolása, festése, részekből alakzatok összerakása.

Az alak - háttér felfogás fejlesztése:

formaszőnyeg, formákból varázsolunk valamit

A vizuális megfigyelő- és elemző készség fejlesztése (vizuális memória, ritmus, időrendiség) azonosságok, különbözőségek felfedeztetése, vizuális helyzet, pozíció felismerése.

Auditív észlelés fejlesztése:

Ahhoz hogy egy gyermek meg tanuljon helyesen írni, olvasni, nélkülözhetetlen, hogy tisztán tudjon beszélni. A megfelelő artikulációt viszont csak akkor tudja elsajátítani, ha képes differenciálni és sorba rendezni a hangokat. A fejlesztő gyakorlatok elsősorban tehát a hang differenciációt – irányhallás, hangerősség és hangminőség észlelését, a ritmusérzékletet fejlesztik.

Lépések:

- Zörejek megkülönböztetése egymástól.
- Hangutánzó gyakorlatok végzése.

➤ Gyakorlatok beszédhangokkal:

- Hangdifferenciálások
- Időtartam gyakorlatok,
- Hangok szavakban történő felismerése
- Hangokra és szótagokra bontás

Tapintásos észlelés:

A gondolkodás fejlődésének egyik alaptényezője a tapintás, a gyermeki megismerésnek fontos eleme. Egy tárgy, anyag állapotát keménységét, érdességét, hőmérsékletét stb. csak tapasztalat alapján lehet megállapítani, ehhez pedig az kell, hogy minél több lehetőséget biztosítsunk erre. A tapintással ügyesednek az ujjaik, a finommozgás fejlődik.

- Mi van a zsákban?

A gyerekeknek tapintás alapján kell felismerniük a zsákban lévő játékokat, egyéb használati eszközöket.

A játék másik formája, amikor a tapintott tulajdonságokat sorolja az a játékos, aki a zsákba belenyúl, s a többieknek ebből kell kitalálniuk, hogy mit fogott meg.

✓ **Verbális fejlesztés:**

Megkésett beszédfejlődés megindítása, tiszta hangképzés, helyes artikuláció, légzőtechnika javítása,

Szógyűjtés adott hanggal, szómagyarázat, szókincsbővítés, képolvasás-
mondatalkotási gyakorlatok

✓ **Gondolkodási funkciók fejlesztése:**

A megfigyelés, a figyelem, koncentráció, emlékezés ill. gondolkodás mechanizmusának folyamatos fejlesztése külön fejlesztési terület is lehet.

- Egymás után több cselekedetet végzünk (pl.3) a gyerek utánozzon
- Mutasson annyi ujjat, amennyit neki mutatok
- Utánozzon tornagyakorlatsort, amit csinálok
- Letakar tárgyak felsorolása emlékezetből, sorrendváltozás észrevétele, hiány észrevétele
- Pálcikával formakirakás emlékezetből
- Hallott sorrendben szavak megismétlése (5 szó)
- Megkezdett színsor folytatása
- Mit tennél ha....
- Mi a különbség...
- Miben hasonlít...
- Mire való..
- Keress a szobában ami szögletes, kerek...
- Keress a szobába, ami piros, kék, sárga...
- Mondjál háziállatot, vadállatot...Mondjál kétlábút, négylábút...stb.

A magatartás zavarok (hiperaktivitás, figyelemzavar) kezelése:

A hiperaktív gyermek viselkedését jellemzi:

- Motoros nyugtalanság
- Figyelemzavar
- Impulzivitás
- Másodlagos zavarok, érzelmi labilitás

Terápiánk gerincét a figyelemfejlesztő koncentrációnövelő feladatok jelentik. Fontos az elfogadó, toleráns légkör, a differenciált bánásmód alkalmazása.

Magatartás zavarok terápiája

Jó hatékonysággal kezelhetjük mozgásterápiával, valamint kiemelten kezeljük:

- Családlátogatások
- A szülők és családok nevelési gondjainak segítése
- Egyéni képességekhez igazodó óvodai foglalkozások
- Ayres terápia
- Zenére történő mozgásgyakorlatokat alkalmazunk.
- Szoros kapcsolat a Szakértői rehabilitációs bizottsággal
- Jó, közvetlen, együttműködő kapcsolat az iskolával

Fejlesztőprogram autizmussal élő gyermekeknek

Az autizmus az egész személyiséget átható fejlődési zavar, és egész életen át tartó sérülés.

A fejlesztő program alkalmazkodik az autista gyermekeknél tapasztalható jellemzőkre, így a kölcsönösséget igénylő szociális készségek, illetve a rugalmas gondolkodás és kreativitás területén tapasztalható kognitív nehézség, a beszéd szintjéhez képest károsodott kommunikáció, az egyenetlen intelligencia, illetve képességprofil, és a következményes sztereotip viselkedés, érdeklődés, aktivitás. Az autisztikus szindrómák gyakran társulnak egyéb problémákkal, melyek a következőképpen csoportosíthatók:

- Értelmi fogyatékoság, mint a leggyakrabban társuló fejlődési zavar
- Beszéd, mozgásfogyatékoság...
- Viselkedésproblémák

A fejlesztés szempontjából kiemelkedő jelentőségű speciális tulajdonságok:

- a másik személy szándékának, érzéseinek, érzelmeinek, gondolatainak meg nem értése
- az önmagára vonatkoztatás hiánya
- belátás hiánya vagy korlátozott volta egyrészt a saját tudásával kapcsolatban, másrészt a tudás, illetve ismeret megszerzésének forrásával
- a belső motiváltság gyakran teljes hiánya
- a beszéd korlátozott megértése
- egyenetlen képességprofil

Típusos erősségek, melyre építeni lehet:

- a megfelelő szintű vizuális információt érti
- tanult rutinokhoz, szabályokhoz való alkalmazkodás
- jó mechanikus memória
- megfelelő környezetben, érdeklődésének megfelelő témánál kiemelkedő koncentráció, kitartás
- egyes, nem szociális tartalmú területeken relatíve jó képesség (pl. memoriter, zene)

Fő fejlesztendő területek:

Kommunikáció és szociális viselkedés:

- beszéd előtti (preverbális) csecsemőkori kommunikáció elemeinek tanítása
- szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása
- beszéd vagy ennek hiányában alternatív, vizuális eszközzel történő kommunikáció használatának tanítása
- tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása

- augmentatív kommunikációs eszközök használatának tanítása mindennapi élethelyzetekben, a protetikus környezet részeként

Fejlődési funkció elmaradások, korai elemi készség:

- alapvető önkiszolgálási készségek kialakítása: rágás, étkezés, öltözés, tisztálkodás

Korai kognitív funkciók:

- elemi logikai műveletek, fogalmak, összefüggések tanítása
- szociális kognitív készségek fejlesztése
- egyszerű aktivitásformák kialakítása strukturált keretek között
- általánosítás képességének fejlesztése
- az elsajátított képességek önálló használatának tanítása
- az elsajátított képességek más összefüggésben való használata

Viselkedésproblémák kezelése, megelőzése, alternatív viselkedések kialakítása:

- kétszemélyes helyzetben való részvétel viselkedési elemeinek kialakítása
- csoportba való beillesztés kialakítása
- óvodán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása

A protetikus környezet kialakítása:

Az autista gyermekek fogyatékosságukból eredően csak korlátozottan képesek arra, hogy megtanuljanak térben, időben és szociális környezetben tájékozódni.

Éppen ezért a környezet kaotikus, értelmezhetetlen és félelmetes lehet számukra.

A protetikus környezet a környezet adaptálását jelenti a gyermek speciális igényeihez, hogy mintegy segédeszközként (protézisként) működjön a fogyatékos készségek kompenzálásához, illetve a fejlesztéshez. A csoport közös napirendje csupán keretét adja a mindennapi rutinnak. A napirend, illetve az élet

szervezése individualizáltan történik, és az egyik legfontosabb dimenziója a speciális fejlesztésnek.

A protetikus környezet kialakításának általános célja a lehető legnagyobb fokú önállóság elérésének segítése speciális eszközrendszer használatával, amely elsősorban a vizuális információátadás módszerére támaszkodik. A protetikus környezet az óvodai fejlesztés teljes ideje alatt használandó és az összes tevékenység keretét adja. Szintje, tartalma, formája a gyermek fejlődését követve változik.

A protetikus környezet kialakításának céljai:

1.) A tér- idő szervezése nyújtson minden gyermek számára látható és érthető információt arról, hogy:

- mit kell, illetve lehet csinálni,
- hol történnek az egyes tevékenységek (pl. csoportszobában, udvaron, mosdóban),
- mennyi ideig tartanak,
- mi lesz a következő tevékenység.

2.) A gyermek biztonságérzetének megalapozása oly módon is, hogy számára jól érthetően előre jelezzük az aktivitásokat.

3.) A zökkenőmentes, önálló tevékenységváltás tanítása.

4.) Az azonossághoz való ragaszkodás csökkentése, a változások elfogadtatása, speciális eszközökkel.

5.) Változatos tevékenység kialakítása

6.) A viselkedésproblémák megelőzése.

Ezzel összefüggésben a pedagógus feladata a speciális, egyénre szabott protetikus környezet és eszközrendszer tervezése, kialakítása.

A protetikus környezet elemei:

- 1.) a tér-idő szervezése (napirend, folyamatábrák, munkaszervezés, munkarend)
- 2.) egyéb vizuális információhordozók (pl. képi segédeszközök,)

A tér-idő szervezése

A térstruktúra a tevékenységek megfelelő térhez kapcsolását, az időstruktúra a tevékenységek sorrendiségének kialakítását jelenti.

A napirend alkalmazása

A napirend információhordozó eszköz, melynek segítségével a környezet a gyermek számára jelzi a tevékenységek helyét és sorrendjét. Ismeretlen helyzetekben is alkalmazható változások előrejelzésére, az új aktivitások napi rutinba történő fokozatos beillesztésére.

A napirend tájékoztatja a gyermeket arról, hogy mit és hol tegyen, valamint arról, hogy milyen sorrendben következnek az egyes tevékenységek. Láthatóvá teszi az idő múlását és beosztását.

A napirend lehet tárgyas vagy képes.

- Tárgyas: a gyermek képességeitől függően alkalmazhatóak az aktivitásokban használt konkrét tárgyak, kisebb, de azonos funkciójú tárgyak, tárgyak részei, metszetei. A tárgyas napirend tanításának alapfeltétele, hogy a gyermek tudjon tárgyat tárggyal egyeztetni.

- Képes: Fotók, rajzok, piktogramok a tevékenységek nevének szóképével. A képes napirend használata esetén meg kell győződni arról, hogy a gyermek tárgyat-képpel, képet képpel egyeztet.

Minden esetben csak a gyermek számára átlátható időtartamot jelezzük előre.

A napirend hossza ennek megfelelően a következőképpen alakulhat:

- csak a soron következő tevékenységet jelzi,
- két egymást követő aktivitást jelez előre,
- néhány egymást követő aktivitás jelenik meg a napirenden,
- a nap teljes programja előre látható.

A napirend elhelyezése segítse elő annak önálló használatát.

Ennek alapján a napirend elhelyezése:

- fix (pl. falra rögzített),
- mobil (pl. a képek fotóalbumban vannak).

Tevékenységszervezés

A tevékenységszervezés különböző formáinak tanításakor is az a legfontosabb cél, hogy

vizuális segítséggel és információkkal helyettesítsük a pedagógus segítségét, pótoljuk a hiányzó készségeket a lehető legnagyobb önállóság elérésének érdekében. A tevékenységszervezés az egyes napirendi pontokhoz tartozó tevékenységek elvégzéséhez nyújt vizuális segítséget és struktúrát.

Folyamatábrákkal és tárgyak sorba rendezésével segíthetjük felidézni a tevékenységek lépéseit és a lépések sorrendjét. A folyamatábrák az egyes gyermekek igényeihez igazodnak és minden olyan információt tartalmaznak, mely az adott tevékenység önálló elvégzéséhez szükséges.

A munkaszervezés eszközei segítenek a tevékenységekhez szükséges tárgyak, eszközök elrendezésében.

Egyértelműen megmutatja adott tevékenységen belül, hogy milyen sorrendben és hogyan kell elvégezni azt. A gyermek számára egyértelmű, megfelelő számú lépésre bontja a feladatokat.

Strukturált munka

A strukturált munka megalapozza az önálló munkavégzéshez szükséges készségeket.

Feladata, hogy lehetővé tegye az önálló tevékenységhez szükséges kommunikációs, kognitív, szociális készségek tanítását, a megszerzett ismeretek, kialakult készségek gyakorlását, szinten tartását.

A strukturált munkavégzés feltételei

- A munkarend megtervezése, kialakítása, mely jól érthető módon vizualizált formában informálja a gyermeket arról, hogy meddig fog tartani a tevékenység, hány feladat, milyen sorrendben következnek, és hogyan jut hozzá.
- A strukturált munkahelyzet tanításának legfontosabb alapfeltétele, hogy a gyermek tudjon asztalnál ülni, figyelmét a feladatra koncentrálni, sorrendet követni, észlelni a feladat végét és leválni arról.

A feladatok lépéseinek száma

Egydobozos egylépéses feladattól a többlépéses feladatig a gyermek képességétől függően adhatók.

Feladatváltás

A gyermek az asztal bal oldalára készített feladatot (amelyet a pedagógus, vagy ő maga készít oda) elkészíti, majd jobbra a kijelölt helyre teszi, illetve visszaviszi a polcra, ahonnan elhozta.

Addig ismétli ezt a folyamatot, amíg a feladat dobozai, illetve a dobozokat jelölő jelkártyák el nem fogynak az asztaláról.

Ajánlott feladattípusok

- Egyeztetés tárgyat tárggyal, képet képpel, tárgyat, képet funkcióhoz.
- Szortírozás különböző szempontok szerint (szín, forma, méret, funkció, anyagminőség stb.).
- Szerelés (csavarozás, illesztés stb.).
- Csomagolás többféle technikával (dobozba, borítékba stb.).
- Sorrendbe rakás megadott szempontok szerint.
- Önkiszolgálással kapcsolatos feladatok gyakorlása (gombolás, zipzárazás, cipőkötés stb.).

Szociális készségek fejlesztése

Az autizmusból fakadó nehézségek megakadályozzák a gyermeket abban, hogy a szociális készségeket spontán, intuitív úton sajátítsák el. Mindezek következménye, hogy elsődleges fontosságú szerepet kapnak a kognitív- és viselkedésterápiás eljárások. A szociális fejlesztés (a kommunikációhoz hasonlóan) áthatja az óvodai fejlesztés egészét, minden területen megjelenik.

A fejlesztés fő területei:

A taníthatóságot megalapozó szociális készségek megtanítása:

- Más személyek jelenlétének felismerése és elfogadása.
- A pedagógus segítségének elfogadása.
- A csoport életének elemi szabályainak, szokásainak elsajátítása.
- Az elemi viselkedési szabályok elsajátítása.
- Az utánzási készség fejlesztése.

Önmagáról való tudás tanítása:

- Személyi adatok megtanítása.
- Saját külső tulajdonságainak tanítása.
- Saját maga és más személyek elkülönítése. (Pl. önfelismerés tükörben)
- Elemi élménymegosztás tanítása.
- A gyermek által gyakran végzett, megszokott tevékenységek felsorolása.

Kapcsolatteremtés, fenntartás:

- A metakommunikáció megértésének és használatának fejlesztése.
- Ismerős személyek felismerése, nevének megtanítása.
- Egyszerű szociális rutinok megtanítása (pl. köszönés, segítségkérés).
- Az információcsere szabályainak tanítása, a kommunikációs interakció kezdeményezése,
fenntartása, befejezése.
- Óvodán belüli egyszerűbb szociális helyzetek viselkedési szabályainak betartása.
- Elemi kooperáció felnőttel, gyermekkel.

A szociális fejlesztést segítő programok

1. "Babzsák"

A "babzsák" játékos szociális-kommunikációs fejlesztő program, mely elnevezését az ismert eszköztől kapta. A "babzsák" helyzetben tanultak tehát elsősorban a különböző társas helyzetekben való részvételt alapozzák meg.

A program tanításának célja, hogy a hiányzó vagy fogyatékos szociális és kommunikációs készségeket pótolja.

Fejlesztési feladatok

1.) Preverbális készségek: közös tárgyra irányított figyelem, szemkontaktus és mutató használata a szociális kommunikációban,

2.) a kommunikációs eszközök (beszéd, metakommunikáció, alternatív kommunikáció) funkcionális használatának tanítása,

3.) Alapvető szociális-kommunikációs alapozó és kognitív készségek fejlesztése:

- figyelem,
- várakozás,
- sorakerülés kivárása,
- testi közelség, testkontaktus elviselése

4.) Egyéb fejlesztési feladatok (lásd a szociális készségek fejlesztése fejezetben)

A fejlesztés keretei:

- Állandó helyszínen, félkörben elhelyezkedve, szőnyegen vagy székeken ülve zajlik a foglalkozás, minél homogénebb 2-4 fős csoporttal.
- A foglalkozások rendszerint 5-20 percig tartanak, a résztvevők képességeitől függően.

A kommunikációs készségek fejlesztése

Az alapvető probléma nem a beszéd hiánya vagy fejlődési zavara, hanem a kommunikációs szándék, illetve a kommunikációs funkció megértésének sérülése.

Minden autista gyermeknél - függetlenül verbális képességeinek színvonalától – elsődleges fontosságú cél az egyén képességszintjének megfelelő kommunikatív

kompetencia megteremtése. E cél megvalósításához egyénre szabott kommunikációs eszközök

(pl. alternatív kommunikációs rendszerek, metakommunikáció) használatának tanítása szükséges.

Az autista gyermekek kommunikációjának jellegzetességei

Az óvodáskorú autista gyermekek a kommunikáció értés és használat szempontjából is rendkívül heterogén csoportot alkotnak.

Az óvodába lépő autista gyermekek többsége nem beszél, mások echolálnak, vagyis azonnal vagy késleltetve megisméttlik az elhangzottakat, és vannak a nyelvet formai szempontból bizonyos kontextusokban megfelelően használó gyermekek is.

Az értés szempontjából is rendkívül vegyes a kép, némelyik gyermek bizonyos mértékig érti a beszélt nyelvet, mások egyáltalán nem reagálnak a beszédre. Jellemző, hogy a jól beszélő gyermek beszédértése elmarad a beszédprodukciónak mögött. A beszédre valamelyest megfelelően reagáló gyermekek megértésére jellemző, hogy szó szerint értelmezik az elhangzottakat.

A kommunikációs készségek felmérése

Fel kell mérni a kommunikációs készségeket az alábbi területeken a megértés és a használat

Szempontjából. A felmérés a spontán meglévő készségekre irányul.

1.) A kommunikáció módjai és szintjei: verbális-alternatív, metakommunikatív-viselkedése

2.) A kommunikáció eszközei: tárgyak, képek, természetes gesztusok, jelek, beszéd, hangadás, stb.

3.) Szókincs, jelentés (tárgyak, személyek, cselekvések, helyszínek, minőségek, belső állapotok stb. megnevezése).

4.) A funkciók felmérése: Funkciók (üdvözlés, kérés, kérdezés, utasítás, állítás, felajánlás, tréfa, vita, tiltakozás, figyelemfelhívás, visszautasítás, információadás, kommunikáció, az érzelmekről).

5.) Kontextus (a különböző helyzetek, amelyekben kommunikálunk). Hol? Kivel? Milyen körülmények között használ a gyermek kommunikációt?

A felmérés alapján egyénre szabott fejlesztési terv készül.

A fejlesztés területei

- 1.) Preverbális kommunikáció
- 2.) Alternatív kommunikációs rendszer használata.
- 3.) A beszédértés és beszédhasználat.
- 4.) A metakommunikáció értése és használata.

A játék szerepe a fejlesztésben

A pervazív fejlődési zavarban szenvedő kisgyermekek játékfejlődése a normál fejlődésmenettől jelentősen eltér. A játéktevékenységekkel kapcsolatos alapvető nehézségek

az autizmusban tapasztalható kognitív sérülésből, a szimbolikus gondolkodás fogyatékoságából fakadnak, például annak „felismerni nem tudásából”, hogy a játéktárgy nem csupán eszköz, hanem egy másik, a valós életben előforduló tárgyat is reprezentál. Az autista gyermekek játékfejlődésének egyik sajátossága,

hogy gyakorlatilag teljesen hiányoznak belőle a játék szimbolikus és kreatív vonásai.

A pervazív fejlődési zavarban szenvedő gyermekek spontán játéktevékenységéről beszélve többnyire rugalmatlan, ismétlődő cselekvésre vagy cselekvéssorra gondolhatunk. Ha viselkedési repertoárjukban fel is fedezhetünk gyakorló vagy szerepjátéknak tűnő tevékenységeket vagy azok elemeit, alaposabb megfigyelés után többnyire észrevesszük, hogy az elemek mechanikusan visszatérnek, és kreativitás, változatosság alig figyelhető meg. Külső személy bekapcsolódásakor, beavatkozásakor a gyermekek megzavarodnak, dühösek lesznek, és nem képesek rugalmasan folytatni a tevékenységet. A konstrukciós játékra való képesség ritkábban sérült. A gyermekek magukra hagyva többnyire sztereotípiájukba fordulnak.

A játéktevékenység tanításának célja

- 1.) A játékeszközök adekvát használata.
- 2.) A napi struktúrában belül az önállóan végezhető szabadidős tevékenységek repertoárjának bővítése.
- 3.) A játéktevékenység tanulása során a gyermek szerezzon tapasztalatokat a környező világról.
- 4.) Játéktevékenységhez kapcsolható általános (kognitív, észlelési, mozgásos) fejlesztés

Az autista gyermek számára a gyakorló, didaktikus és konstrukciós játékok alkalmasak arra, hogy sikerélményhez juttassuk a gyermeket, mivel típusos erősségeikre itt általában építhetünk, de az egyes gyermekek között nagy különbségek észlelhetők e területen is.

Lényegesen nagyobb nehézséget jelentenek a szabályjátékok, mivel a szabályok egy részét sérülésükből adódóan nem értik (pl. bújócska, fogócska, "becsapáson" alapuló szabályait).

A játéktevékenység fejlesztésének keretei:

Kezdetben egyéni helyzetben tanítjuk a játéktevékenységeket és a játékeszközök használatát. A későbbiekben a szabadidős tevékenységek közé egyre csökkenő mennyiségű segítséggel végzett önálló, vagy páros tevékenységként építjük be.

A külső világ tevékeny megismerése:

Az érdeklődés a tanulás fontos alapja. Szemben az egészséges gyermekekkel, különösen a fiatal autisztikus gyermekek esetében nem, vagy csak korlátozottan lehet építeni a spontán

tanulásra. Az autista gyermekek érdeklődése környezetük iránt szűk körű.

A tanulás célja:

1.) A gyermek tapasztalatokhoz juttatása, a percepció és a gondolkodás integrálása, adaptív viselkedési és munkavégzési formák elsajátíttatása: képességfejlesztés, a gyermeket körülvevő természeti és társadalmi környezet cselekvésbe ágyazott megismertetése.

2.) A tanulás hatására jöjjenek létre pozitív változások a megismerő tevékenységekben, a kommunikációban, a szociális kapcsolatok szervezésében, ezáltal az egész személyiség fejlődésében.

3.) A pervazív zavarban szenvedő gyermekek esetében a legkorábbi időponttól kezdve szem előtt kell tartanunk a leghosszabb távú fejlesztési célt, a gyermek környezetébe, illetve a társadalomba való felnőttkori beilleszkedésének segítését.

Önkiszolgálási készségek

1) Szobatisztaság

Az óvodába kerülő még nem szobatiszta gyermek esetében orvosi vizsgálattal kell kizárni a késés szervi okait.

Óvodánkban a kizáró okok között szerepel, ha egy gyermek nem szobatiszta, hiszen akkor nem óvodaérett. A csoportokban a gyermeklétszám magas, így nem áll módunkban felvenni nem szobatiszta gyermeket.

2) Étkezés

Az autista gyermekek körében igen gyakoriak az étkezési problémák. Minden esetben meg

kell próbálnunk a jelenség okait megfigyelni és ennek megfelelően eljárni.

3) Öltözés

Mivel az autista gyermekek kevésbé motiváltak az önállóságra, az öltözés megtanítása gyakori fejlesztési cél. A megfelelő szintű vizuális segédeszközök használata nagy segítséget jelent a gyermek számára abban, hogy kövesse a ruhadarabok felvételének sorrendjét.

Tisztálkodás:

Az öltözéshez hasonlóan a tisztálkodási műveletek (kézmosás, arcmosás, kéz-és arctörölés, fogmosás, fésülködés, orrtörölés) megtanítása is fontos fejlesztési feladatként jelenhetnek meg.

A feladat annyival nehezebb és összetettebb az öltözéshez képest, hogy a tisztálkodás esetében a szükséglet felismerése és a tisztálkodás minősége is fontos összetevője a készségnek. Ezen utóbbi elemek kialakítása nagyon nehéz feladat lehet.

4) Elemi házimunka

. Amennyiben a gyermek képességei megengedik - a speciális módszerek alkalmazása mellett

- fontos egyszerűbb naposi teendőkbe szisztematikusan bevonni őket (pl. terítés, asztalleszedés, viráglócsolás, portörletés, rendrakás stb.).

Mozgás

Az autista kisgyerekek a mozgás szempontjából is nagy különbségeket mutathatnak.

Az autista gyermekek viselkedésének leírásakor igen gyakran találunk olyan jellemzőket,

melyek a mozgással kapcsolatosak (sztereotip, repetitív mozgások, pl. hintázás, céltalannak

tűnő futkározás, ugrálás, dobálás, hiperaktivitás, stb.), ezek azonban nem a szűk értelemben vett mozgásfejlődés problémái, hanem sokkal inkább az autizmusra jellemző szociális, kommunikációs károsodásból, valamint a szerep-, és imitatív játékhoz szükséges képzelet, fantázia sérüléséből származnak.

Vannak olyan autista gyermekek, akik életkoruknak megfelelően mozognak, vagy akár ügyesebbek is bizonyos mozgásokban (pl. mászás), mint kortársaik, de gyakran előfordul, hogy mennyiségi és minőségi eltéréseket találunk az autista kisgyerekek mozgásfejlődésében.

Mennyiségi jellemzője lehet a lassabb fejlődési tempó, a fejlődés szabálytalansága, egyenetlensége, (pl. bizonyos fázisok kimaradnak, kevésbé gyakorlódnak be, másokra sokkal több időt fordít a gyerek), valamint a spontán utánzás hiánya.

Módszertani javaslatok:

1. A gyermek képességszintjének megfelelően előre jelezzük, hogy mikor lesz mozgás.

2. Látható módon jelezzük, hogy a foglalkozás meddig tart, és ott milyen gyakorlatok lesznek.

Erre a legmegfelelőbb módszer, hogy az eszközöket olyan módon helyezzük el, mely egyértelműen jelzi a gyermekeknek, hogy mit kell csinálniuk.

3. Ha utánzás útján nem sikerül a feladatokat elsajátíttatni, akkor a gyermekek mögé állva, velük együtt végezzük el a gyakorlatot.

4. Ha a mozgás eleinte még nem öröm a gyermek számára, akkor használjunk külső motivációt, mely egyéneként változhat.

5. Lehetőleg olyan feladatokat tervezzünk, melyhez nem szükséges a társakkal való együttműködés vagy eszközmegosztás. Szociális fejlesztési célként kitűzhetünk a legjobb képességű gyermekek számára már óvodás korban olyan célokat, melyek minimális szintű társra figyelmet kívánhatnak.

6. A verbális utasítások mellett /helyett igyekezzünk mindent vizualizálni.

A mozgásfejlesztés területei:

1.) Vizuomotoros készségfejlesztés:

- finommotoros alapkészségek kialakítása
- percepció fejlesztése
- testséma és lateralizáció kialakulásának segítése
- térbeli tájékozódás fejlesztése

2. Nagymotoros fejlesztés (Ayres terápia)

Mozgáskorlátozott gyerekek általános fejlesztő programja

A mozgáskorlátozott gyermekek esetében az alábbi szakirányú feladatok kapnak hangsúlyt:

Prevenció: A nevelés, fejlesztés során az egyik feladat a gyermek állapotromlásának megelőzése, az esetleg kialakuló rendellenességek kiküszöbölése. Arra kell törekedni, hogy a másodlagos degeneratív elváltozásokat meggátoljuk. Ennek érdekében az életkornak megfelelő szinten a mozgáskorlátozott gyermeknek ismernie kell a számára káros testhelyzeteket és tevékenységeket is. A megelőzés nem csupán a testi állapot romlására kell hogy vonatkozzon, hanem az egész személyiségre együttesen. Feladat a másodlagos személyiség- vagy viselkedészavarok kialakulásának megelőzése is.

Korrekción: Ezen feladat megvalósítása során arra törekszünk, hogy mind a testi, mind pedig a személyiségben bekövetkezett károsodásokat a lehető legmagasabb szinten javítsuk, befolyásoljuk, kiküszöböljük. Arra kell törekedni, hogy a sérült funkciókat mindig egyidejűleg korrigáljuk, mivel mindegyik hatással van a másik területre is. Természetesen a súlypont mindig a legfőbb hiányosság korrekcióján van.

Kompenzáció: A sérült, kiesett funkciókat - amelyeket biztosan nem lehet korrigálni - más tevékenységekkel igyekszünk helyettesíteni. Például: különböző technikai segédeszközök igénybe vétele.

Mozgáskorlátozottak fejlődése

A MOZGÁSKÁROSODÁS HATÁSA A SZEMÉLYISÉGRE	
ELSŐDLEGES	MÁSODLAGOS
fizikai felépítése, megjelenése változik	testsémája megváltozik
mozgásos, cselekvési, akarat funkciókban hátráltatott	életvezetési nehézségek
észlelési kör beszűkül	kevesebb élmény
elesik a mozgásos játékok fejlesztő hatásától	gyermekközösségből kívül reked
kommunikációs problémák	izoláltság
állandó segítségre szorul	nehezített szocializáció

kézfunkció, manipuláció gyengesége	önkiszolgálás, önkifejezés, mindennapos tevékenységek nehezítettek
---------------------------------------	--

Tapasztalatok szerint az integrációs program hatékonyan képes pozitív irányba változtatni ezt a folyamatot.

EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS

Gondozás, testi szükségletek kielégítése

a gondozáshoz szükséges feltételek megteremtése speciális elemekkel bővül. Szükség van tárgyi segédeszközökre: kapaszkodók, támaszkodók, csúszásgátlók, különböző rögzítések stb. használatát kell biztosítani. A tárgyi eszközökön kívül szakszerű segítségnyújtásra van szükség, mely általában az óvónőkre, esetenként a dajkákra hárul. A még nem elsajátított tevékenységeket el kell végezni a gyermek helyett, miközben új sémákat tanítunk egy-egy önkiszolgálási lépéshez. A szomatopedagógus vagy gyógytestnevelő segítségével meg kell határozni, hogy mit tesz lehetővé a gyermek mozgásállapota, mi legyen a következő lépés, illetve mi az, amit egyáltalán nem lehet elvárni.

Mozgásigény kielégítése

Nem szabad az időt és az energiát sajnálni arra, hogy a sérült gyermekeket állandóan motiváljuk, készítssük a mozgásra, a helyváltatásra. A nehezebben járó gyermekekkel gyakran sétáljunk az udvaron, segítségünkkel használják a különböző mozgást fejlesztő - épületen belüli és udvari - játékokat. Adjunk nekik lehetőséget és elegendő teret, hogy csússzanak, másszanak, guruljanak, és a nekik tetsző módon állandóan mozoghassanak. Minden mozgásos játékba vonjuk be őket, szerepeltessük sokat, főképpen az olyan játékokban, melyeket jól tudnak végezni. Készítssük őket állapotuktól, lehetőségüktől függően az ép

gyermek mozgásainak utánzására. Az egészséges gyermekeket neveljük úgy, hogy mozgásos játékaikba vonják be sérült társaikat is.

A lehetőségekbe minden szinten bekapcsolódhat a mozgáskorlátozott gyermek, de annak kritériumait a szomatopedagógus vagy gyógytornász határozza meg a mozgásállapot függvényében. Feltétlenül fontos annak ismerete, hogy egy-egy mozgáskorlátozott gyermek számára melyek azok a káros mozgásformák, tevékenységek, amelyeket semmilyen körülmények között sem végezhet.

Egészségvédelem, edzés

Az egészség védelméhez, megőrzéséhez fontos, hogy a gyermekek szervezete alkalmazkodni tudjon az őket érő hőmérsékletváltozásokhoz, az időjárás változásaihoz, az évszakváltással járó egyéb körülményekhez.

A mozgáskorlátozott gyermekek szempontjából ez kiemelt jelentőségű, mivel az ő hőháztartásuk sok esetben megváltozik.

A csoportszobák hőmérséklete, a szellőztetés, a páratartalom állandó figyelemmel kísérése, szinten tartása szükséges.

A gyermekek a mozgásos foglalkozások előtt tornaruhába öltöznek. Az önkiszolgálás gyakorlására ez is jó alkalom. Az egyéni és csoportos fejlesztések helyiségeiben fokozott figyelmet kell fordítani az egyenletes, de nem túlzott meleg biztosítására, a szünetekben a szellőztetésre.

ÉRZELMI NEVELÉS ÉS SZOCIALIZÁCIÓ

A mozgássérültek érzelmi igénye a személyiség megváltozott fejlődése miatt fokozottabb, mint ép társaiké. Egy-egy helyhez, személyhez sokkal jobban kötődnek, a változásokat nehezebben tűrik. A körülöttük levő problémákat, nehézségeket hamarabb észreveszik, reakciójuk ezekre erősebb. A labilitást rosszul viselik, ezeket a helyzeteket nem értik meg, ezért nem érzik magukat biztonságban.

A felnőtt - gyermek és a gyermek - gyermek kapcsolatban tükröződjék a megértés, az elfogadás légköre, szeretetteljes megnyilvánulásokkal ötvözve. Az ép és a mozgáskorlátozott gyermek kapcsolata során előfordulhat, hogy az ép gyermek a sérültet utánozza, beleélve magát az ő helyzetébe. Ez természetes életkori sajátosság, és segíti az empátiás képességének alakulását.

Az érzelmi hatás legfőbb eszköze az élménynyújtás. A közös élmény megélése során gyakran elmosódnak, illetve megszűnnek a testi és fizikai képességek különbözőségei (pl. bábelőadás megtekintése, farsang stb.)

A sérült gyermekek szocializációja gyakran elmarad kortársaikétól, sajátos pedagógiai segítséget igényel.

Ennek okai:

- A gyermeket környezete sokszor helytelenül betegnek kezeli.
- Kevesebb felelősség hárul rá, kevesebb feladatot kap, mint amennyit el lehetne várni tőle, magatartásában kevésbé korlátozzák.
- Kevesebb tapasztalatot képes gyűjteni a kapcsolatteremtésben a mozgáskorlátozottsága miatt.
- Akadályozott lehet a verbális és a nonverbális kommunikációja. mozgás akadályozottsága a kudarc, a sikertelenség érzését váltja ki, illetve erősíti.
- Sérülhetett a legkorábbi anya - gyermek kapcsolat; a szülők, a család esetleges szorongásait, aggodalmait megérző, megélő gyermek maga is szorongóvá válhat.

Feladatok:

- Megértő, szeretetteljes légkört kell biztosítani.
- A szociális kapcsolatok aktív, tudatos bővítése szükséges.
- A felnőtt - központú szemlélet miatt fontos a modell adás.
- A tapasztalatszerzési lehetőségeket bővíteni kell.

- A játék során hangsúlyozni kell a társas kapcsolatok jelentőségét.
- Kommunikációt fejlesztő játékos feladatokat kell végeztetni.
- Minden esetben hangsúlyozni kell a pozitív tulajdonságokat.
- A gyermekek elé differenciált követelményeket kell állítani.

A szomatopedagógusok és a gyógypedagógus esetenkénti a gyermek állapotának megfelelő számú aktív jelenléte elősegíti, hogy az óvodában nevelt összes gyermek szükség szerint speciális megfigyelésben, vizsgálatban és fejlesztésben részesülhet.

A sérültek részére a sajátos törődést az óvónő mellett a szomatopedagógus mint szakirányú segítő biztosítja. Az óvónő a szomatopedagógustól kap segítséget ahhoz, hogy a sérültekkel szemben megfelelő követelményeket állítson, az elvárásokat a helyes irányba terelje. Továbbá tájékozódik arról, hogy a gyermekek milyen tevékenységeket hogyan képesek elvégezni és mi várható a fejlődésük során.

ÉRTELMI NEVELÉS, FEJLESZTÉS

Az óvodáskorú gyermek - legyen ép vagy sérült - érdeklődő, kíváncsi.

Rendező elv nélkül szerez ismereteket, tapasztalatokat. Érzelmeit, vágyait sok esetben valóságnak éli meg.

Ezért olyan tapasztalatszerzést biztosítunk a gyermekek számára, amely egyrészt feloldja az akadályoztatás miatti korlátokat, határokat, másrészt tág teret biztosít az egyéni érdeklődésre és fejlettségi szintre épülő pedagógiai munkához.

Feladatunk, hogy szükség esetén a gyermekek értelmi fejlesztése speciális módszerek illetve eszközök felhasználásával egészüljön ki.

A gyermekeket arra kell ösztönözni, hogy minél többet beszéljenek, különösen a jól beszélők a problémás társaikhoz. Az óvónő feladata adott esetben a közvetítő szerep.

Mozgáskorlátozott gyermekek esetében a mozgáskárosodáshoz csatlakozhat értelmi sérülés. Ezen kívül másodlagos értelmi elmaradások jelentkezhetnek, melyek a percepció, az érzékelés - észlelés, a taktilitás és más funkciók zavarából eredhetnek. Azonban ez nem jelenti azt, hogy minden mozgáskorlátozott gyermeknek szüksége van speciális értelmi fejlesztésre.

Amennyiben a TKVSZRB javasolja a kognitív képességfejlesztést, azt gyógypedagógus végzi.

A TEVÉKENYSÉGEK FORMÁI

Játék

Ügyelünk arra, hogy a különböző mozgásos játékot játszó gyermekek ne zavarják egymást, az épek vigyázzanak sérült társaikra és a sérülés mértékétől függően a mozgáskorlátozott gyermekek is igyekezzenek alkalmazkodni társaikhoz. A mozgáskorlátozott gyermek számára nagyobb hely kell, hogy megfelelően tudjon mozogni.

A játéktevékenységeken keresztül, a játék tartalmának gazdagításával is törekszünk a külvilág megismertetésére, a sokirányú tapasztalatszerzés elősegítésére. A mozgásszervi károsodás következtében kialakult kommunikációs zavarokkal küszködő gyermeket igyekszünk minél hamarabb résztvevővé tenni az épekkel való közös játékban.

Munka jellegű tevékenységek

A mozgássérült gyermekek általában kevésbé tudnak részt venni a munka jellegű tevékenységekben, de ők is képesek rá. Gondot jelenthet, hogy a segédeszköz használata miatt foglalt a kezük, vagy a helyváltoztatás még nem eléggé stabil, túlzottan leköti figyelmüket. Azonban fokozatosan ők is el tudják sajátítani - speciális eszközökkel és személyi segítségadással - ezeket a tevékenységeket. Nagy öröm számukra, mert érzik, hogy rájuk is számítanak, sikereik vannak, mely az önbizalmukat növeli, az ép környezetbe való integrálódásukat nagymértékben segíti.

Tanulás

A tanulás sokszor akadályokba ütközhet, lassabb tempóban történhet. Az érzékelés és észlelés nehezítettsége, az energiáknak a mozgásra való összpontosítása, a rövidebb idejű koncentrációs készség, a manipuláció akadályozottsága okozhatja a problémákat. Szükség esetén gyógypedagógus segíti az elmaradás kompenzálását.

Feladat minden életkorban megkeresni az egyéni adottságokat figyelembe véve az optimális terhelhetőségi szintet. Olyan tevékenységekre van szükség, amelyek a gyermektől erőfeszítést igényelnek, de azokat sikerrel meg tudja oldani.

A FEJLESZTÉS TERÜLETEI

Az épektől való eltérés egyrészt a vers és mese hallgatása, másrészt pedig a megélése és reprodukálása során jelentkezhet.

A hallgatás során a helyes és biztonságos testhelyzet megválasztásával segíthetjük az érdeklődés fenntartását, hogy a helyzet megtartása ne vonja el a figyelmét. A problémát okozhatja az is, hogy a kóros izom belövellésekkel a gyermek zajt csap maga körül, így nem hallja tisztán a szöveget. Reflexgátló, optimális testhelyzettel ez kiküszöbölhető, mely helyzetet az adott gyermeknél a szomatopedagógus vagy gyógytornász határozza meg és alkalmazását megtanítja az óvónőnek.

Más jellegű probléma lehet a hallottak visszaadása. Nehézséget jelenthet egy-egy jelenet mozgásos eljátszása, vagy a szöveg pontos - hallás utáni - megtanulása, illetve visszaadása.

Ének, zene, énekes játék

A ritmus és a tempó érzékelése és főképpen pontos utánzása, visszaadása esetenként nem tökéletes. Sokszor már az érzékelésüknél probléma jelentkezik, mely az egyéb területeken jelentkező (hallási, látási) percepciós zavarokból, illetve ezeken keresztül a tökéletlen, hiányos megismerésből ered. Előfordulhat, hogy a problémát az okozza, hogy a gyermek nem tudja a mozgást jól kivitelezni.

Az énekek, mondókák mozgással való kísérése általában a mozgáskorlátozottság miatt akadályokba ütközik vagy módosul. Mivel a mozgáskorlátozott kisgyermek sok esetben nem képes a mozgás pontos kivitelezésére, az ének, a mondóka tanulása is nehezített, illetve pontatlan lehet, több időt vehet igénybe.

A közös éneklés örömszerző hatása miatt a sérült gyermekeket mindig vonjuk be az énekes játékokba; akár külső segítség - dajka stb. igénybevételével.

Rajzolás, mintázás, kézi munka

Mozgáskorlátozott gyermekeknél a legfontosabb, hogy megtaláljuk a kényelmes, biztonságos, helyes ülést, melyben “ellazulva” tud “alkotni”, melyben nem akadályozzák az esetleges kóros reflexei, tónusbelövellései.

-A sérült kisgyermek - a mozgás akadályozottsága miatt kevesebb ismerettel rendelkezik a szűkebb és tágabb környezetéről, a világról - nem tapasztalja meg kellő mértékben. A percepció zavarai - a nem megfelelő megismerő funkciók - miatt torzulhat a környezetről alkotott kép, hibás vagy hiányos információk juthatnak el a gyermekhez, mely jól lemérhető az ábrázolásában is.

- A térformák és síkbeli képek alakítása kisebb-nagyobb akadályokba ütközik a kéz tökéletlensége, az izmok nem megfelelő működése, a koordinációs zavar, az ízületek elváltozásai, illetve a mozgástervezés finommotorika zavarai miatt.
- Probléma lehet, hogy a gyermek gondolkodásában sokkal előrébb jár, mint amit mozgásállapota szerint meg tud alkotni, ez sorozatos kudarcélményhez, frusztrációhoz vezethet.

A sérült gyermekek is szívesen ábrázoljanak, az eszközökkel szembeni félelmüket oldjuk fel! Minden problémás esetben használhatunk segédeszközt (pl. vastagabb rajzeszközt, csúszásgátló alátétet, papírlefogót stb.), de lehetőleg csak akkor adjuk ezeket a gyermekeknek, amikor az valóban szükséges és indokolt.

Az alapokról induló információkat kell átadnunk és segítséget kell nyújtanunk a tér- és nagyságfogalom alakítása, illetve a téri ábrázolás elsajátítása során.

Mindig legyen elegendő idő, feltétel, eszköz, megfelelő hely és türelem. Fokozottan figyelembe kell venni az egyéni képességbeli különbségeket. A gyermekek valamennyi alkotását értéként kell kezelni. Ezekre a szülők figyelmét is fel kell hívni.

Mozgás

Az óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek épp az életkorra jellemző tevékenységben, a mozgásban gátolt. A mozgás speciális fejlesztése szakembert igényel, aki komplex módon végzi a mozgás és a következményes vagy társuló elváltozások, károsodások terápiáját.

Az óvodai élet során az óvónőnek tisztában kell lennie:

- a sérülés okával, a diagnózissal, a tünetekkel;
- a legszükségesebb teendőkkel;
- a káros mozgásformákkal.

Azonban minden esetben a szakemberre kell támaszkodnia.

A szomatopedagógus vagy gyógytornász tervezi a mozgáskorlátozott gyermekek csoporton kívüli fejlesztését és tanácsot ad a csoporton belüli tevékenységhez, meghatározza a káros és szükséges mozgásformákat, a korrekciós helyzeteket és a korrekcióhoz vagy fejlesztéshez szükséges eszközöket. Mindezeket célszerű dokumentálni az óvodai naplóban.

Minden gyermek számára kiemelt a térbeli tájékozódás, a nagymozgások és a mozgáskoordináció (szem - kéz - láb koordináció) fejlesztése. Fontos a gyakori, gazdag mozgáslehetőség biztosítása a teremben, udvaron, tornateremben egyaránt. A sérült gyermekek speciális mozgásfejlesztésekben is részesülnek a

szomatopedagógus vagy gyógytornász irányításával. A csoport testnevelési foglalkozásain is részt vesznek, mozgásállapotuknak megfelelő gyakorlatot végeznek, a többiekkel közösen mozognak, ügyelve természetesen a káros helyzetek elkerülésére. Ha szükséges (a sérülés foka vagy a gyakorlat nehézsége miatt), vonjunk be külső segítséget.

A külső világ tevékeny megismerése

- Testsémájuk, testük ismerete a kóros mozgások, illetve bizonyos esetekben a mozgásszegény életmód miatt módosul, megváltozik, fejletlen, kóros lehet.
- Az állatokkal és növényekkel való ismerkedést sérült kisgyermek esetében minden bizonnyal alacsonyabb szintről kell indítanunk, ugyanis sokszor kevesebb a megelőző tapasztalatuk.
- A közlekedési eszközök ismerete hiányos lehet, mert aki messzebb lakik, jórészt autóval utazik; esetleg közlekedési eszközt nem is tud igénybe venni.
- A környezeti jelenségek megismerése hasonló, mint az ép gyermekeknél, sőt, ezek hatása időnként erősebben érvényesül.
- Az időjárást és annak hatását az öltözködésre, a tervezett program vagy tevékenység megváltozását érzékelik.

A matematika során:

- Percepciós zavarok is akadályozhatják őket a képességek elsajátításában. A vizuális percepció zavarai esetén nehézséget okoz, hogy felismerjenek bizonyos hasonlóságokat, különbségeket, nehezebben tudnak építményeket létrehozni,

tárgyakat, mennyiségeket, méreteket felismerni, összemérni. A tükörképpel való tevékenykedés, a mennyiségi-, téri reláció felismerése is akadályokba ütközhet. A darabszám változásait sokszor csak nagy eltéréseknél észlelik.

- Problémát jelenthet a kinezttézia és a taktilitás gyengesége. A kinezttézia zavarakor a tér- és síkbeli tájékozódás akadályozott, ez főképp a geometriai ismeretek elsajátításánál okoz gondot. A taktilitás gyengesége miatt egyrészt a geometriai jellegű tevékenységek módosulnak, ugyanis a tárgyakkal való manipuláció probléma lesz. Másrészt minden olyan tevékenységben elmaradnak, amelyekhez valamilyen tárgy tulajdonságait vesszük alapul (pl. összehasonlítás, válogatás, sorba rendezés, mérés, becslés).

Törekedni kell a valóság folyamatos megismertetésére, arra, hogy a gyermekek a természetes környezetükből szerezzenek ismereteket, tapasztalatokat - ez különösen igaz a sérült gyermekeknél.

Igyekezünk havonta, de legalább évente kétszer - háromszor elvinni őket a természetbe, kirándulni, gyakran tegyük velük rövidebb sétákat.

Különösen fontos, hogy a gyermekek minél több közvetlen és közvetett élményben részesüljenek. Hagyjunk időt az események és a megtapasztalt jelenségek feldolgozásához, és egy-egy témakört alaposan, minden oldalról megközelítve és nagyon sokféleképpen dolgozzunk fel. Tekintsük elsődleges céljaink egyikének, hogy a gyermekek önmagukat és környezetüket részletesen és mélyen megismerhessék, mert személyiségük csak ily módon, ezzel együtt tud helyesen alakulni, és társas kapcsolataik is így lesznek teljesek.

Használjuk ki céljaink eléréséhez a gyermeki kíváncsiságot. Szükség esetén motiváljunk irányítottan - a megismertetni kívánt események, jelenségek és tárgyi környezet felé.

Egyéni bánásmód alkalmazásával kell a gyermekeket segíteni. Súlyozottan érvényesíteni kell, hogy matematikai tevékenységet egyszerre kevés gyermekkel

végeztessünk. A heterogén csoport itt is előnyt jelent, több lehetőség van az egyéni, differenciált, a képességekhez igazodó feladatadásra.

A matematikai képességek elsajátításához fejleszteni kell a percepciót (vizuális, kineztezia, taktilitás), a kézügyességet, logikai készséget, a szám- és mennyiség fogalmat, a téri- és síkbeli orientációt, az analógiás gondolkodást, az emlékezetet. A tevékenységeket, a képességek fejlesztését kiscsoportos (3-5 gyermek) vagy egyéni formában tartjuk hatékonynak és célravezetőnek.

Indítsunk mindent a közvetlen környezetből. Feltétlenül építsünk a meglévő ismeretekre, tapasztalatokra. Kezdjük nagyon elemi szintről az ismeretek átadását, egyszerű feladatokkal, amelyeket a gyermek már biztosan meg tud oldani. Igyekezzünk a gyermeket mindig sikerélményhez juttatni. Legyünk tapintatosak, ha valami nem jól sikerült, nagy türelemmel vezessük rá a helyes megoldásra. Így biztosak lehetünk abban, hogy elsajátítják a problémamegoldó gondolkodást, és az egész személyiségük harmonikusan fog fejlődni.

„Korai fejlesztés” megindítása az Apró lépések című programmal
(főleg értelmi és beszéd fogyatékos) gyermekek számára

I. Kommunikációs és nyelvi készségek

1. Gesztus és beszéd

- Az auditív és vizuális figyelem kialakítása
- Gesztusok és egyszerű kérések megértése
- Alternatívák közötti választás
- Cselekvést jelentő szavakat tartalmazó kérések megértése
- Jelzõt tartalmazó kérések megértése
- Helyhatározót tartalmazó kérések megértése

- Nyelvtani elemek megértése

2. A nem verbális jelzések használata és a beszédprodukción

- A kommunikáció és a nyelvi fejlődés feltételeinek megteremtése
- A nyelvi fejlesztés alapelvei
- A nyelvi fejlődés állomásai
- A nem verbális jelzések használata
- A beszédprodukción fejlesztése

II. Nagymozgás – készségek

- A járást megalapozó készségek
- Egyensúlyozás, járás, futás
- Lépcsőn mászás és járás
- Labdakészségek
- Ugrás
- Triciklizés

III. Finommozgás és kognitív készségek

1. Finommozgás – készségek

- Vizuális észlelés és figyelem
- Szem – kézkoordináció és kézügyesség

2. Kognitív készségek

- Utánzás
- Tárgyállandóság
- Problémamegoldás

- Tárgyak különböző tulajdonságainak integrációja

3. Rajzolás

IV. Önellátás és szociális készségek

- Szocializáció és játékfejlődés
- Evés és ivás
- Öltözködés
- Szobatisztaság, tisztálkodás

Beszédfigyatékosok fejlesztő programja

1. Mozgás- és kommunikációfejlesztés:

Az egész test átmozgatásával a nagy- és finommotorika fejlesztése, a koordinációs zavarok, mozgásos ügyetlenség kiküszöbölése, a testi-lelki harmónia, jó pszichomotoros állapot megteremtése a kommunikáció elősegítése érdekében Ayres terápia alkalmazásával.

Célja, hogy fejlessze a gyermek mozgató funkcióit, valamint az észlelés és a mozgás térbeli és időbeli integrációját, ezáltal javítva a gyermek mozgásos ismeretszerzésének lehetőségeit, és megteremtve a beszédterápiához szükséges mozgásos készségek alapjait.

Feladata:

- a testtudat kialakítása, illetve megerősítése;
- az egyes érzékelési területek összehangolt működésének fejlesztése különös tekintettel a testérzet, a tapintás, az egyensúlyérzékelés és a vizualitás összefüggésére;

- a vesztibuláris rendszer működésének korrigálása;
- a térészlelés fejlesztése;
- az alapmozgások koordinációjának fejlesztése;
- a két testfél mozgásának összerendezése;
- a mozgás, mint kommunikáció mély átélése folytán a beszédkészítetés erősítése.

2. Anyanyelvi fejlesztés:

Speciális megközelítési módot alkalmazva, kis lépésekkel, minden érzékszerv egyidejű bevonásával kell törekedni a szűkebb, majd tágabb környezet megismerésére. A passzív és az aktív szókincs bővítésével, a beszédértés növelésével, a grammatikai rendszer fejlesztésével kell felkészíteni a gyereket az iskolai életre.

Célja:

- a nyelvi elmaradás korrekciója: a beszédészlelés, a beszédmegértés és kifejezőképesség fejlesztése;
- a környezet megismerése: az analizáló, szintetizáló, lényegkiemelő képességek fejlesztése;
- a nyelvtani szabályok kialakítása, tudatosítása.

Feladata:

- a gyermek szabad önkifejezésének, közlési vágyának, kapcsolatteremtési képességének elősegítése;
- a megismerési vágy felkeltése;
- esztétikai élmények nyújtása, hagyományok ápolása;
- az összefüggések észrevetetése, az asszociációs képességek fejlesztése;

- a kreativitás, a képzelet aktivizálásával az absztraháló képesség fejlesztése;
- a percepció bázis fejlesztése.

3. A vizuomotoros készség fejlesztése:

Célja: az olvasás-írás- számolás, az ún. alapkultúrtechnikák elsajátítását megalapozó vizuális készség fejlesztése.

Feladata:

A testséma és az egyensúlyérzékelés fejlesztése

- iránydifferenciálás
- téri tájékozódás fejlesztése

A vizuális észlelés fejlesztése

- szem-kéz koordináció fejlesztése
- alakállandóság fejlesztése
- alak-háttér felfogás fejlesztése
- vizuális megfigyelő és elemző készség fejlesztése

A finommotorika és a taktilis érzékelés fejlesztése (grafomotoros fejlesztés)).

Az olvasástanulás előkészítése (diszlexia prevenció)

Célja: az olvasáshoz szükséges készségek kialakítása.

Feladata: a mozgás-, testséma-, percepció-, és beszéd-készség fejlesztése;

4. Az olvasás tanításához szükséges alapkészségek fejlesztése

A készségfejlesztés célja az, hogy kialakuljanak a betűtanulás feltételei. Ez a részképességek különböző eltérései miatt, igen sokrétű tevékenységet kíván meg. A készségfejlesztés során a vizuális észlelés fejlesztése az egyik legfontosabb feladat. A készségfejlesztés területei a következők:

Mozgásfejlesztés

- mozgásos játékok;
- egyensúlygyakorlatok;
- izomtónus-fejlesztő gyakorlatok;
- utánzó játékok;
- ritmusérzék fejlesztése.

Testséma fejlesztés és az egyensúlyérzék fejlesztése

- iránydifferenciálás;
- a téri tájékozódás fejlesztése.

Percepciófejlesztés

- a vizuális észlelés fejlesztése;
- a szem-kéz koordináció fejlesztése;
- az alakállandóság fejlesztése;
- az alak-háttér felfogás fejlesztése;
- a hallási észlelés fejlesztése;
- a taktilis észlelés fejlesztése;
- a kinezetikus észlelés fejlesztése;
- beszédképesség fejlesztése.

A számolástanulás előkészítése (diszkalkulia prevenció)

Célja: a nyelvi és a matematikai képességek, készségek az egyéb részterületekkel együtt való fejlesztése.

Feladata:

- az érzékelés - észlelés fejlesztése (taktilis - vizuális - auditív);
- a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése;
- a saját testen, térben, síkban való tájékozódás fejlesztése;
- az időbeli tájékozódás fejlesztése;
- soralkotásos feladatok, a sorrendiség fejlesztése;

- a beszéd fejlesztése – matematikai szókincs kialakítása;
- geometriai, mértani ábrák felismerése, egyeztetése, kirakása, megnevezése, a számjegyek felismerése, megnevezése;
- a mennyiségfogalom kialakítása lehetőleg 10-ig, műveletvégzés lehetőleg 10-es körben (hozzáadás, elvétel, pótlás, bontás, összeadás, kivonás);
- a műveleti és relációs jelek felismerése, megnevezése, kirakása, írása;
- számlálás az ujjakon – jó ritmusban;
- a számlálás automatizálása növekvő és csökkenő sorrendben 1-től 10-ig;
- globális mennyiségfelismerés lehetőleg 5-ig, korongképek alapján 10-ig;
- vizuomotoros, grafomotoros készségek fejlesztése;
- sorszámok használata; a páros-páratlan fogalma; ellenpáralkotás; relációs viszonyok; a számemlékezet fejlesztése.

Logopédiai egyéni fejlesztés

Célja a kialakult beszédhiba javítása, az aktív, passzív szókincs bővítése és a grammatikailag helyes kifejező, összefüggő beszéd tanítása.

Feladata:

- a gyermek fejlettségi szintjéhez, a fejlődés üteméhez alkalmazkodó terápia;
- beszédindítás;
- artikulációs mozgást ügyesítő gyakorlatok;
- ajakgyakorlatok;
- nyelvgyakorlatok;
- légző és fűvási gyakorlatok;
- hallási diszkriminációs gyakorlatok;
- hangfejlesztés;
- hangrögzítés;
- automatizálás;
- az összefüggő szöveges beszéltetés előkészítése.

Logopédia

Óvodánkban kb. 15 gyermek, aki több-kevesebb hangzó helytelen kiejtésével küzd. A mindennapokban figyelemmel kísérjük, segítjük beszédfejlődésüket.

Nagycsoportban szakember segítségével kiszűrjük a logopédiai ellátást igénylő gyermekeket.

Célunk, hogy zavartalanul meg tudják kezdeni iskolai tanulmányaikat.

Kapcsolattartás formái:

- Személyes megbeszélések
- Szakmai munka, fejlesztő foglalkozások igénybe vétele

Intézményünkbe kerülő gyermekek anamnézisének feltárása, sokoldalú megfigyelése kapcsán az érzékszervi, értelmi, idegrendszeri problémák kiszűrése szakember segítségével történik.

Az első éveknek és az óvodáskornak különösen nagy jelentősége van a személyes kapcsolatok alakulása, az érdeklő, az érdeklődési, ismeretszerzési motiváció és a megismerési folyamatok szempontjából. Ennek tudatában a szülőkkel szorosán együttműködve, az arra rászoruló gyermekeket kivizsgálásra, a tanulási képességeket vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottsághoz küldjük, a korai fejlesztést javasolva.

A vizsgálat után, amennyiben indokolt a gyógypedagógiai, fejlesztőpedagógiai megsegítés, a gyógy/fejlesztő pedagógussal együttműködve, óvónőink is minden segítséget, egyéni fejlesztést megadnak a gyermeknek.

Kiemelt feladatnak tekintjük, hogy mindez a legoptimálisabb időben kezdődjék el, és minden óvodásunk képességeinek megfelelő iskolába kezdje meg tanulmányait.

Kapcsolattartás formái:

- Esetmegbeszélések
- Vizsgálatok
- Szaktanácsadás

Gyermekvédelmi programunk

Átfogja az óvodai életünk egészét, azzal a céllal, hogy lehetőség szerint biztosíthassuk a gyermekeket megillető jogok érvényesülését.

Szükség szerint, védő-óvóintézkedéseket teszünk az arra rászoruló hátrányos, veszélyeztetett helyzetű gyermekek számára, hogy életkörülményeik elviselhetővé váljanak.

Figyelemmel kísérjük a családban a gyermekek egészséges fejlődésükhöz szükséges feltételeket, továbbá, hogy a megfelelő nevelési légkör mennyire biztosított.

Az arra rászoruló családok anyagi, szociális helyzetének függvényében igyekszünk felkutatni olyan forrásokat, melyek anyagi támogatással, juttatásaikkal további segítséget nyújthatnak.

A területi „Gyermekjóléti Szolgálat”-tal rendszeres kapcsolatot tartunk.

Hátrányos helyzetű gyermekek nevelése óvodánkban

A nehezen szocializálható, hátrányos- és halmozottan hátrányos helyzetű, és az elhanyagolt gyermekek nevelése

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, illetve kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus vagy más gyógypedagógus, konduktor stb.) közreműködésével.

A hátrányos szociokulturális környezetben élő gyermekek számára a környezeti ingerek, hatások nem megfelelőek a kiegyensúlyozott, harmonikus személyiségfejlődéshez, ezért ezek gyakran eredményeznek a normáktól eltérő viselkedést. Ezeknek a kisgyerekeknek az esetét még súlyosbíthatja, ha genetikai hátrányaikkal is meg kell küzdeniük. Az óvodai nevelőmunkánk során,

a gyerekek szociokulturális körülményeinek feltérképezésekor körvonalazódik, hogy kik azok a gyerekek, akiknek családi háttere nem mindig képes biztosítani a gyermek fejlődéséhez szükséges feltételeket. Ezeknek a tényezőknek a tisztázásában nagyfokú tapintatot tanúsítanak óvodapedagógusaink.

A szociális hátrányok lehetséges okai:

- anyagi nehézségek, nem megfelelő lakáskörülmények.
- alkoholizmus a családban
- a szülők életvezetési problémái
- a nagycsaládosok gondjai
- a csonka családok, éppen felbomló családok
- munkanélküliség
- a szülők alacsony iskolázottsága
- érzelmi szegénység, hiányos törődés.
- krónikus betegség (akár a gyermeknél, akár a szülőnél).
- ingerszegény vagy túl erős ingerkörnyezet, mely súlyossá válhat az ember, a
- kisgyerek számára, akár maradandó károsodásokat is okozhat.
- igénytelenség a család részéről.

Feladataink:

- * védőnővel való folyamatos kapcsolattartás
- * szülőkkel való tervezett és tudatos kommunikáció figyelembe véve az egyes családok kommunikációs jellemzőit, gyermeknevelési szokásait
- * képességfejlesztő tevékenység differenciált tervezése
- * művészeti tevékenységekben teret engedünk kreativitásuknak, sajátos élményeiknek
- * helyes viselkedésmintákat kell kialakítanunk a kudarc, az ellenvélemény, a bírálat elviselésére, szem előtt tartva, hogy nehezen viselik a megszégyenülést.

A program bevéálásának értékelése:

1. Szummatív összegzés

Elemezzük:

- a gyerekek ismeret és képességszintjét, szokás és szabályrendszerét
- az óvoda tevékenységrendszerét, s azok tartalmát
- az óvoda játékfelfogását, tanulásfelfogását
- a nevelőtestület felkészültségét, szakmai állapotát
- az óvoda tárgyi feltételeit és az óvoda dokumentumait
- az óvoda tartalmi munkáját elemző helyzetfeltáró értékelések lehetőséget adnak az óvoda önmeghatározására: eredmények, további fejlesztés

2. A program egy-egy részterületének elemzése, értékelése

Elemezzük:

- gyermekeink nevelésében megjelennek-e a tervezett nevelő, fejlesztő tartalmak, s azoknak milyen az eredménye, hatása
- a nevelőtestület munkakedvét, pedagógiai kultúráját, a program milyen mértékben befolyásolja
- mit mutatnak a szülők visszajelzései
- a felsorolt szempontok elemzéséhez, értékeléséhez az óvoda alkalmazza a dokumentumelemzést, a feltételek vizsgálatát, az óvónők és a szülők véleményének összegyűjtését.

3. A program értékelése 3-4 évenként a kimenő nagycsoportokban

Elemezzük és összevetjük az eredményeket a programban megjelölt várható eredmények az óvodáskor végén szempontsor alapján.

- A gyermekek egészséges életmód alakítása terén
- Az érzelmi és szocializáció terén
- A játék, mesélés, éneklés, rajzolás, környezetismeret, mozgás, munkavégzés terén

Megtervezzük, hogy kik végzik a méréseket, elemzéseket, értékeléseket, mit vizsgálunk és milyen módszerekkel.

1. A csoportokban dolgozó óvónők folyamatosan figyelemmel kísérik a kitűzött nevelési célokat, feladatokat, a program szellemében mennyire tudják eredményesen megvalósítani a mindennapok folyamatában, egymásra épülésében.
2. A tapasztalatok elmondását, a nevelő fejlesztő munka elemzését / sikerkudarca / negyedévenként közös szakmai beszélgetések alkalmával végezzük.
3. Év végén a nevelőtestület tagjai értékelik az elért eredményeket, hiányosságokat a program célkitűzéseinek, gyakorlatban történő megvalósításának tükrében.
4. A második évtől kezdődően a nevelőtestület, az éves pedagógiai működési tervben meghatározottak alapján vizsgálja a program egy-egy területén a célok, feladatok megvalósításának eredményét.

5. A program bevezetését követő negyedik év végén a nevelőtestület átfogóan elemzi, értékeli a programunk gyakorlatban történő megvalósítását, szükség esetén külső szakember bevonásával.

A gyermekek fejlődésének, értékelésének rendszere:

1. Személyiségfejlődési naplót vezetünk minden gyermekről, mely az óvodába lépéstől az iskolába lépésig tart.
2. A részképesség-, magatartászavaros, tanulási képességekben akadályozott gyermekeket szakember segítségével kiszűrjük, további fejlesztésre irányítjuk.

A program megvalósításához szükséges eszközök jegyzéke

A meseszoba kialakításához puha párnák, meleg szőnyegek, meseszék, kincsesláda, bábok, könyvek, gyertyák, magnó, albumok, szimbolikus kellékek,

Hangszerek: furulya metallofon, dob, ritmusbot, csörgő, triangulum, cintányér, kisebb- nagyobb csengő, népi hangszerek, gyermekek, óvónők által barkácsolt ritmushangszerek, hangsíp vagy hangvilla

Képalakításhoz: különböző méretű rajzlapok, színes papírok, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, pasztellkréták, filctollak, viaszkréták, fonalak, anyagok, madzagok, esztétikus eszköztárolók stb...

Plasztikai munkához: agyag, gyurma, fadarabok, termések, magok, kavicsok szövőkeretek, fonalak, tűzzománc kemence,

Önmegismerés: fényképezőgép, videomagnó, tévé,

Zenés- mozgásos percek: labda, babzsák, kisebb- nagyobb karika, rövidebb- hosszabb szalag, bot, különböző színű kendők, zászlók, mozgásfejlesztő tornaszerek (body roll testhenger család, tini kondi, bordásfal)

Egyéb eszközök

Óvoda udvar: homokozók, s hinták, mászóakák, csúszdák és egyéb más udvari játékoknál figyelembe vettük az EU-s szabályozást, rollerek, triciklik, biciklik, homokozó játékok

Készségfejlesztő játékok:

Nagymozgást fejlesztő eszközök: gymnics labdák, alagút, rudak, téglák, különböző méretű karikák, kéz-lábnymom készlet, geometriai alakzatok (kicsi-nagy készlet) egyensúlyozó- és billenő deszkák, rácsok, különböző méretű-felületű- és keménységű labdák

Tapintásérzékelést fejlesztő eszközök: Mértani formák (érdes, recés felülettel) érzékelőjátékok, varázsdoboz

Finommozgást fejlesztő eszközök: fűzőcske, marokkó, gyöngykészletek, kézerősítő labdák, tüskés labdák, ujjbábok, gyöngymozaik (négyzet, kör alapú), Pötyi, Rubandó (cipőfűző kötés gyakorlására), apró tárgyak (gombok, színes golyók, magvak) gyurma, írás-előkészítő készlet

Vizuális észlelést fejlesztő eszközök: vizuális mintakirakó, geometric-fun (minta, sorozat), kockakirakó, logiko (szem-kéz koord., alak-háttér, koncentrációs gyakorlatok, rész-egész), Colori (színek, mennyiségek), Careta (egyeztetés), Puzzle-k (folyamat, réteg, emberalak, évszakok), Memóriák, Mix-max (testrészek), Colorix (geometriai formák), Horgászás (szem-kéz koordináció), Sorozat kirakó, Helyzetek, irányok kirakó, Lottó-játék, Figyelemfejlesztő játékok- társasjátékok, Tükörkép készlet, Óra-beállítás készlet, Állatok és kicsinyeik (növekedés)

Auditív észlelést fejlesztő eszközök: hangszerek: csörgődob, triangulum, kasztanyetta, ritmusfa, ujjcintányér, stb.